

DOİKU

~ hayata dokunan dergi ~

Sayı:5 • Aralık 2011

İçindekiler

Merhaba1	Bizi Duyan, Gören Var Mı?25
<i>TTB TÖK Doku Dergi Yayın Kurulu</i>	<i>Zeynep Sedef VAROL, Çapa TÖK, Dönem 6</i>
Sesimi Duyan Var Mı?2	Üniversitelerde Bankalar ve
<i>Burak TAŞ, Dicle TÖK, Dönem 3</i>	Yemekhane Sorununa Bir Bakış27
Sağlıkta Eşitsizliğe İki Yaklaşım4	<i>Ferhat ÇEÇEN, Kocaeli TÖK, Dönem 4</i>
<i>N. Utkan TUNCA, Denizli TÖK, Dönem 5</i>	Latin Amerika'nın Hançeri.....29
Türkiye'de Sağlık Sistemi ve Tıp Eğitimi Üzerine.....5	<i>Serap KAYA, Marmara TÖK, Dönem 3</i>
<i>Sertaç ADIGÜZEL, Hatay TÖK</i>	Bir Şairin Duyarlılığı31
Küreselleşen Yüksek Öğretim ve Metalaşan Bilgi7	<i>Buğra YAPAR, Çanakkale TÖK, Dönem 2</i>
<i>İbrahim SOYLU, Aydın TÖK</i>	Rock Tarihi!32
"Tam Gün"de Eğitim12	<i>Mustafa TERZİ, Mersin TÖK, Dönem 6</i>
<i>Ceren ŞEN, İbrahim SOYLU, Aydın TÖK, Dönem 4</i>	Bir Zamanlar Anadolu'da.....34
Ye Tosunum Ye15	<i>Serhat KIZILDAĞ, Mersin TÖK, Dönem 6</i>
<i>Mihriban YILDIRIM, KTÜ TÖK, Dönem 5</i>	Gidişin35
Kurultay'a Doğru16	<i>Ferhat ÇEÇEN, Kocaeli TÖK, Dönem 4</i>
<i>Aytek Hüseyin ÇELİKSÖZ, Hacettepe TÖK, Dönem 5</i>	Mevsimlik İşçiler Üzerine36
İnsanca Yaşamak: Out, Kölelik: İn(Törn).....17	<i>Fuat GÜLMÜŞ, Çukurova TÖK, Dönem 4</i>
<i>Ceyda TETİK, Ankara TÖK, Dönem 5</i>	Özgürlük Dürbününden Ötenazi.....37
TUS ve Dershanecilik.....19	<i>Sevinç BAHAR, Afyon TÖK</i>
<i>Sezen İNGİLOK, Dokuz Eylül TÖK</i>	İntörn Kurultayı Sonuçları Bildirgesi38
Dünya Sağlık Örgütü ('Who' Care's)21	Bir Zamanlar.....39
<i>Aslı GÜNER, Eskişehir TÖK</i>	<i>Büşra ŞİMŞEK - Mehmet GÜNHAN</i>
Anlatılan Senin Hikayendir23	
<i>Susamber DİK, Mersin TÖK, Dönem 6</i>	

Yayın Kurulu: Ceren Şen (Aydın TÖK, Dönem 4)
İbrahim Soylu (Aydın TÖK, Dönem 4)
Ceyda Tetik (Ankara TÖK, Dönem 5)
Hüseyin Ersan (Hatay TÖK, Dönem 3)

TTB Tıp Dünyası Gazetesinin ekidir. 2 ayda bir yayınlanır.

DOKU'da yayınlanmasını istediğiniz ürünlerinizi ya da dergimiz hakkında ki görüş ve önerilerinizi dokudergi@hotmail.com adresine gönderebilirsiniz.

Tasarım&Baskı : Hermes Ofset
Kazım Karabekir Cad. Murat Çarş. No: 39/16 İskitler/ANKARA
Tel: 0312 384 34 32 - www.hermesofset.com

Baskı Tarihi / Adedi : 12 Aralık 2011 / 2.000 Adet

Merhaba!

Dergimizin 5. sayısı ile tekrar birlikteyiz. Beyaz önlükleri ve beyaz hayalleriyle fakültemize yeni gelen arkadaşlara “Hoşgeldiniz” diyoruz söze başlarken. Her yeni gelen umudunu, enerjisini getirir ya; bizim buralarda o umuda çok ihtiyacımız olduğu zamanlardayız.” İyi bir doktor olmak, insanlara faydalı olmak, güvenceli çalışma ve insanca yaşama” hayalleriyle girdiğimiz doktorluk mesleğinde ne yazık ki işler yolunda değil. Kontenjan arttırmalarıyla, her yıl verdiğimiz har(a)çlarla niteliksiz hale getirilen eğitimimiz; Bologna süreci ile birlikte dönüşen üniversitelerimiz, YÖK’ün üniversitelerde her geçen gün farklılaşan ve ağırlaşan baskısı bu sayıda dosya konumuzu oluşturuyor.

Sağlıkta SSGSS süreciyle yaşanan tahribat; hem nitelikli sağlık hizmetinde hem de tıp eğitiminde büyük sorunlara yol açmaya devam ediyor. Performans odaklı rekabetçi ortama Tam Gün yasasıyla birlikte üniversite hastaneleri de dahil edildi. Bunun sonucunda üniversitelerde özellikle klinik eğitim oldukça zorlaştı. Yalnızca İstanbul’daki tıp fakültelerinde 450’ye yakın öğretim görevlisi istifa ederken; göz hastalıkları gibi temel bazı bölümlerin eğitimini görmeden okulu bitiren arkadaşlarımız olacak. Bu durumdan bizimde yerinde olmak istediğimiz asistan hekimler de memnun değiller. Tam günle birlikte asistanların da iş yükü arttı, uzmanlaşmak için almaları gereken eğitim zamanlarını, performans temelinde hasta bakmakla geçirmek zorunda kalıyorlar.

Preklinik dönemde sorunumuz amfilere sığmamak; klinik dönemde buna TUS gibi bir bela ekleniyor. Birinci basamak sağlık hizmetinin içinin boşaltılmasıyla uzmanlaşma odaklı hale getirilen eğitimimiz sonucunda hepimizin hayalini koruyucu hekim olmak değil, uzman hekim olmak süslüyor. Tabi bunun için önce sınavı geçmek gerek; onun içinde dersaneye gitmek. Ne yazık ki TUS’u da TUS dershanelerinden bağımsız düşünmek olanaksız. Tüm bu koşuşturmacaya çıkmazda olan bir intörn meselesi de eklenince tıp eğitiminin son seneleri bizim için içinden çıkılması güç bir duruma dönüşüyor. İntörnlükte bedava iş gücü olarak, hekimlik mesleğinden uzak işleri yapmamız bizden isteniyor. Bu yüzden düzenlediğimiz “İntern Kurultay’ında” intern sorununa çare ararken;bu sürece ve TUS dersaneciliği konusuna dergimizde de yer verdik.

Sağlıkta sorunlar derinleşirken ülkede ve dünyada olan bitenler konusunda biz de sözümüzü ürettik ve söyledik elbette. Van’da yaşanan depremde oradaki ve çevre illerdeki tıp öğrencisi arkadaşlar, deprem sonrası sağlık konusunda ve her türlü konuda halka ellerinden gelen yardımı yaptılar. Anadilde sağlık hakkının da ne kadar acil ve gerekli bir talep olduğunu Van depreminde bir kez daha gördük. Bizde deprem sonrası yaşanan sıkıntıları, yardımlarda yaşanan kaosu oradaki arkadaşlarımızdan ağızdan aktardık sizlere.

Hiç güncelliğini kaybetmeyen ve her gün bir yeni si eklenen kadın cinayetleri ve toplumsal cinsiyetçilik meselesi; geleceğin hekimi olan bizleri de yakından ilgilendiriyor. Bu yüzden bu sayımızda medyadaki cinsiyetçi yaklaşımları deşifre ederken; çözümünü de birlikte aradık ve birliktelikte bulduk elbette.

Tıp veya tıp dışı birçok konuyu tartışmaya açtığımız “Düşünce Mutfacı” köşemizi bu sayımızda “ötenazi” konusunu oluşturuyor. Dahası mı? Dahası biraz film, biraz müzik ve insana ait herşey.

Tüm sorunların üstesinden birlikte ve örgütlü davranarak gelebileceğimizi; her yeni katkıyla gençleşeceğimizi, her yeni sesle fısıltılarımızın çığlık olup duyulabileceğini biliyoruz ve sonunda tüm farklı seslerimizle güzel bir türkü haline gelip; ağıtlar yerine bu türkülerini söylediğimiz günlerin hayalini kuruyoruz.Bu yüzden TTB-Tıp Öğrencileri Komisyonu (TÖK) olarak geleceğin hekim adayları olan tıp öğrencilerini mevcut sisteme karşı çıkmak ve sesimize ses katmak için mücadeleye çağırıyoruz. TÖK’te buluşmak umuduyla..

TTB TÖK Doku Dergi Yayın Kurulu

Sesimi Duyan Var Mı?

Burak TAŞ

Dicle TÖK, Dönem 3

Bu kelimeler ilk duyulduğunda sizlerde neyi çağrıştırıyor bilemem ama bana 1999 yılında Marmara’da yaşanan depremi çağrıştırıyor. Enkaz altından bu cümleye verilebilecek bir cevap, bir işaret; enkaz üstünde bekleyenler için yeni bir umut ışığı olurdu. Yine buna verilebilecek bir cevap enkaz altındakiler için karanlıktan aydınlığa yeniden doğuşun ifadesiydi. Ve beklenen cevap alındığı an hummalı bir çalışma başlardı sağlıkçısıyla, arama kurtarma ekibi ile hep beraber bu yeniden doğuşu gerçekleştirebilmek için.

Ve yıl 2011 Ekim ayının 23’ü yer Van. Yeniden deprem gerçeğiyle karşılaşıyoruz. Deprem haberini duyduğum an, bir arkadaşımın son dönemlerde yaşanan çatışmalı süreçten kaynaklı ölümlerle ilgili konuşuyorduk. Hassas bir süreçten geçiyorduk. Yine dünya kadar insan yaşamını yitirmiş. Türkiye’nin birçok yerinde sanki bu ölümlerin sebebi, savaşı başlatan onlarmış gibi sivil savunmasız Kürtlere, onlara ait iş yerlerine, evlerine; ırkçılar, faşistler tarafından saldırılar yapıyor ve kimse bu olanlara ses çıkarmıyordu. Biz de nasıl bu ölümlerin, saldırıların önüne geçerin tartışmasını yaparken deprem haberini aldık. Bu yaşananların üstüne deprem bizi tamamen sarsmıştı. Olayın şokunu atlatır atlatmaz bir an önce yakınlarımızın dostlarımızın durumunu öğrenmeye çalıştık. İlk bilgiler Van’da 5-6 binanın yıkıldığı, Erciş’te ise durumun

daha kötü olduğu yönündeydi. Depremi şiddetinin 6,6 olduğu söyleniyordu. Tabi bu bile başlı başına felaketin habercisi olabilirdi ama depremin şiddetinin 7,3 olduğunu sonradan öğrenecektik. Bir an önce oraya ulaşabilmek için bir arayış içerisine girdik çünkü bize öğretilen toplumsal dayanışma ahlakı bunu gerektiriyordu ve oradaki insanların buna ihtiyacı vardı. Gerekli olduğunu düşündüğümüz malzemeleri özellikle battaniye, giysi gibi malzemeleri yanımıza alarak yaklaşık 70 arkadaşla Diyarbakır’dan yola çıktık. Aramızda Vanlı arkadaşlar da, bölgeyi iyi bilen arkadaşlar da vardı. Bu mevsimde dahi, o bölgenin çok soğuk olduğundan söz ediyorlardı. Yolculuk uzundu yaklaşık 7 saat sürmüştü. Yol boyunca bütün arkadaşların yüzlerinde kaygı, endişeyi görmek mümkündü. Yolculuk sırasında başta Erciş olmak üzere deprem bölgesinden kötü haberler alıyorduk. Ve depremin şiddetinin 7,3 olduğunu yolculuk esnasında

öğrendik. Bu şiddette bir depremin büyük bir yıkıma sebep olabileceğini hepimiz az çok tahmin edebiliyorduk. Özelde bölge ve genelde Türkiye’deki yapıların nasıl kaçak bir şekilde yapıldığını, nasıl malzemeden kaçırıldığını duymamak için sağır olmak gerekir. Ayrıca aramızdaki Vanlı arkadaşlar da köylerdeki evlerin kerpiçten yapıldığını söylüyorlardı. Bu bilançonun ağırlaşaacağı anlamına geliyordu. Yine bize gelen haberler arasında Erciş’te bir öğrenci yurdunun yıkıldığı haberi de vardı. Önceki depremlerden aşına olduğumuz bu haber bizi çok şaşırtmamıştı. Yine gelen bilgiler arasında devlet kurumlarının, kamu binalarının da hasar gördüğünden, okulların yıkıldığından bahsediliyordu. Depremi hafta sonu gerçekleşmesi birçok ölümün önüne geçmişti. Bize aşına gelen bu durumu Bingöl ve İstanbul depremlerinde de görmüştük. Ama sonuç hiç değişmemiş gibi... Biz tüm bunlara tanıklık edecektik. Yolculuk esnasında yaptığımız görüşmelerde Erciş deki yıkınım daha ciddi olduğu ve bizim oraya gitmemiz gerektiği bilgisini aldık.

Erciş’e vardığımızda gece 1.30 sularıydı. Uzaktan karanlığa gömülmüş şehri hayal meyal seçebiliyorduk. Şehrin birçok yerinden yakılan ateşler yüksekiyordu. Araçlardan indikten sonra kriz masasına yönlendirildik. Tabi yol boyunca yıkılan binalara, enkazlara, birkaç enkazdaki çalışmaya ve enkazların yanı başında yakılan ateş etrafında hem ısınmaya çalışan hem de yakınlarından haber bekleyen çaresiz ve üzgün insanlara tanıklık ettik. Kriz masasında 4 gruba ayrıldık. Yardımcı ekipler olarak enkazlarda çalışma yapan ekiplerin yanına gönderildik. Enkaz alanlarına maalesef yaklaştırılmadık. Yapabileceğimiz çok bir şey yoktu. Çünkü arama kurtarma işlemi profesyonel bir çalışma, ekipman gerektiriyordu. Biz de ateş başında depremzedelerle beraber onların duygularına ortak olarak beklemeye başladık. Arada bir dolaşarak acı tabloyla karşılaşıyorduk. Şehir büyük bir yıkım yaşamıştı, hemen her yerde yıkılmış yapılar vardı. Birkaçı dışında hiçbir enkazda çalışma yapılmıyordu. Çünkü gerekli ekip ve ekipman yoktu. Zaten ilk anda insanlar çıkarabildiklerini enkazdan çıkarmışlardı. Yine “sesimi duyan var mı” seslerine tanıklık ediyordum. Ama bu sefer başka yerden, enkaz altından geliyordu bu ses. Maalesef enkaz altından sesler gelmesine rağmen cevap olamıyor, yeniden doğuşları gerçekleştiremiyorduk. Çünkü tonlar-

ca yığının altından insanlara ulaşmak hiç kolay değildi ve maalesef seslerini duyan yardım edebilecek kimse yoktu.

Oysaki depremin yaşanmasıyla beraber birçok ülke uluslararası çalışan arama kurtarma ekipleri yardım teklifinde bulunmuş ama Türklük gururu “her şeyi ben yaparım, her şeye ben yeterim gururu” bu yardımları engellemiştir. Diğer taraftan seslerini enkaz altından bize duyurmaya çalışan insanların uzatılacak bir ele o kadar çok ihtiyaçları vardı ki... İlk saatlerde onlara ulaşılmış olsaydı ölümler bu kadar çok olmayacaktı. Ve ardından gelen ilk 24 saatte başarısız olduk itirafı nasıl kabul edilebilir? Bu cinayetin hesabını kim verecek? Kaçak yapıyı yapanlar mı, kaçak yapıların yapılmasına göz yumanlar mı, yoksa yardımın gelmesini engelleyenler mi?

Bu deprem sonuçları itibari ile derslerle doludur :

-Bölgede yaşanan koordinasyon ve organizasyon sıkıntısının altında yatan temel neden devletçi sistem yapısıdır. Oysaki yerel yönetimlere inisiyatif verilmiş olsa ve toplum bu noktada örgütlendirilmiş olsaydı, bu kadar kaotik bir durum yaşanmayacaktı, sonuç bu kadar trajik olmayacaktı.

-Hükümetin karakteri haline gelmiş olan fırsatçılığı depremde de görmek mümkündür. Siyaseten nasıl rant edilebilirin peşinde olan bu insanlar bunun arayışı içerisine girdi. Hâlbuki bir depremzedenin “şuan siyaset zamanı değil” demesi onlara cevap gibiydi.

-Yine doğal afette ölenlere bile sırf Kürt olduğu için sevinenlere ne demeli? İlahi adalet deyip oh çekenlere ne demeli? Yine Müge Anlı ve Duydu Candaş şahsında ırkçı faşist şoven yaklaşımlarından depremde bile geri durmayan insanlara(?) ne demeli? Yine yardım kolileri içerisinde gönderilen taş, sopa ve bayraklara ne demeli? Bu nasıl hastalıklı bir zihniyettir. Tüm bu yaşananlar asıl insanlık enkaz altında dedirtti bize. Yine bir depremzedenin “bizi asıl yaralayan deprem değil de insanların bu insanlıktan çıkmış halleri” demesi onları anlamak açısından önemli bir yerde duruyor.

-Aradan bir hafta sonra bir itiraf daha geldi. Beşir Atalay, kendi potansiyelimizi görmek için dış yardımları kabul etmedik dedi. Van halkı deneme tahtası ya da ko-

bay mı? Kendi potansiyelimizi test etmek Van’da yaşamını yitiren tek bir insanın yaşamından daha mı değerli? Bu kadar insanın yaşamını yitirmesinin sebebi bu zihniyettir. İnsanlar, yaşamını yitirenlerin yakınları, hepimiz bunlardan hesap sorabilmeliyiz.

-Yine zorunlu olarak alınan deprem vergilerinin nereye gittiği konusunda, maliye bakanı pişkin pişkin deprem vergilerinin seçim dönemlerinde sıkça propagandası yapılan duble yollara sağlık ve eğitim bütçelerine ayrıldığını söylüyor. Oysa her yıl düzenlenen yıllık bütçeden buralara gerekli bütçe aktarılıyor. Aslında bu vergilerden gelen paralar Kürtlerin yaşadığı coğrafyaya gaz bombası, plastik mermi, bomba tank uçak olarak dönüyor. Devlet enerjisi savaşa yitireceğine, enerjisini bu tür sosyal olaylarda kullanmalıdır. Deprem vergileri ile yapılar güçlendirilmiş olsaydı bu kadar büyük bir yıkım olmayacaktı. Devletin bu konudaki tutumunu açıklamak için depremzede bir vatandaşımızın “devlet, öldürmek için dün-

yanın en gelişmiş silahlarını alıyor ama insan kurtarmak için kılını kıpırdatmıyor” cümlesi yetiyor.

-Bunu da iyi görmek gerekir ki: bu depremde müthiş bir toplumsal dayanışma örneği sergilendi. Halk kendi yaralarını kendi sarmak için müthiş bir seferberlik başlattı. Bütün bölge ve Türkiye halkları insanların acısını paylaşmaya çalıştı. Ellerinden gelen maddi ve manevi yardımcı

yaptılar. Edirne’den gelen de vardı, Trabzon’dan gelenler de. Hakkâri’den gelen de vardı Diyarbakır’dan gelenler de. Kimi ayrımcı, ırkçı, şoven yaklaşımlara rağmen bir birlik ve bütünleşme hali oluştu.

Son olarak şunları söylemek isterim. Yazıyı yazdığım şu saatlerde bile insanların sesini duyan yok gibi. Aradan 9 gün geçmiş olmasına rağmen insanlar hala bu karda kışta derme çatma barakalarda, yazlık çadırlarda yaşamını idame ettirmeye çalışıyorlar. Özellikle yaşı küçük çocuklar için bu şartlar çok zor. “Depremden kurtulduk ama soğuktan ölebiliriz” diye ağlayan çocuk adeta durumun özeti gibi. Depremi ilk günlerinde yaşanan dayanışma ve yardımlaşma duygusunun bundan sonraki süreçte de devam etmesi umuduyla...

Sağlıkta Eşitsizliğe İki Yaklaşım

N. Utkan TUNCA
Denizli TÖK, Dönem 5

Sağlıkta özelleştirme sürecinin yoğunlaştığı son birkaç yıllık süreçte, üniversite hastanesinin dışında özel hastanede de çalışan bir öğretim üyesiyle güncel sağlık politikaları hakkında tartışma fırsatı buldum. Doğal olarak sağlığın sermayeye ve serbest piyasaya açılmasını savundu. Bu serbest piyasa savunusunda pek de ideolojik bir bakış açısı bulunmamakla birlikte kendince idealist bir dünya yorumu olduğunu söylemek mümkün. Tabi bu görüşlerinde devletin verdiği maaşın birkaç kat fazlasını, bahsettiğim “sermaye sahibinden” almasının etkisini bilemem ancak sağlıkta piyasalaşmaya dair söylediğim yoksul kesimlerin “ne kadar aksi söylene de” sağlık hizmetine yeterli ulaşamaması eleştirime ilginç bir çözüm önerdi. Çözüm önerisine göre toplumun bütün kesimleri eşit ve nitelikli bir sağlık hizmeti alırken, parası biraz(!) fazla olanlar isterlerse daha iyi hizmet sunumu alabilirmiş. Yüzeysel bakış açısıyla mantıklı gelebilen bu görüşler, üzerine biraz düşününce çelişkilerini açık ediyor. Böyle bir görüşün çarpıklığını anlamak için üzerinde kurgulandığı kapitalist sistemin iç dinamiklerine ve bu dinamiklerin kapitalizmin sağlık sistemine yansımına değinmek gerekiyor.

Kapitalist üretim ilişkilerinin niteliğini incelerken öncelikle temel ekonomik dinamiklerini anlamak gerekiyor. Bu dinamiklerden kapitalist sermaye birikimi kutuplaştırıcıdır. Yani bir kutupta zenginliğin birikmesi, diğer kutupta yoksulluğun birikmesine bağlıdır. Bu sermaye birikimi elbette artı değerın sömürüsü üzerinden gerçekleşmektedir. Sistemin temelini karakteri olan bu eşitsiz ortama, kamusal hizmetler bağlamında sistem içi çözüm önerileri getirilebilir. Ancak bu çözüm önerileri de kendi içinde çelişkiler taşımaktadır. Eşitsizlikçi ortamda, sınıfsal konumlarına bağlı gereksinimleri farklılaşmış olan kesimlere sayısal ve niteliksel olarak eşit hizmet götür-

rülebilse bile, yani finansal kaynakları eşit bölüştürme şansı olsa bile, gerçek anlamda eşitlikçi politika tarzı olmaz. Somutlaştıra-

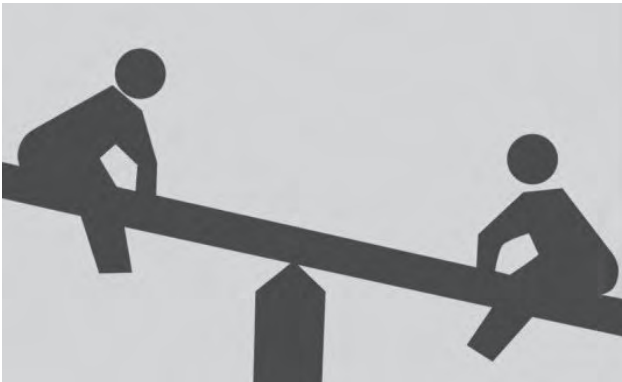
cak bir örnek verecek olursak, iş koşulları yüzünden hasta olan bir işçi, en zengin burjuvanın ulaşabileceği sağlık hizmetine ulaşabilse bile, bu iki insanın sağlık şartlarını eşitlemez. Çalışma koşulları, barınma şartları, sosyal çevreleri bu sağlık şartlarını eşitsiz kılar. Ancak böyle bir uygulamanın faydası, vahşi kapitalizmin hakim olduğu bir toplumda gerçekliği olmasa da, eşitsizliğin derinleşmesini önlemek olur. Pozitif eşitsizlikçi uygulama bile eşitsizliklerin azaltılmasına yol açabilir fakat eşitsizliğin kaldırılmasına yine de imkan yoktur. Burada eşitsizlik sınıfsal yapısı farklı olan grupların hizmeti kullanabilme yeterlilikleriyle ortaya çıkar. Sağlıkta eşitsizliğin tamamen ortadan kaldırılması için tek yol sınıfların ortadan kaldırılmasıdır. Diğer tüm çözümler ancak bu eşitsizliğin şiddetini azaltabilir.

Pek çok insan tarafından sistemin ortaya çıkardığı eşitsizliğin ve yoksulluğun, kapitalizmi reforme ederek ortadan kaldırılabileceği savunuluyor. Veya girişteki mantığın söylemeye çalıştığı gibi sistemin iyi yanlarını koruyup, kötü yanlarının atılabileceği düşünülüyor. Sadece sistemin aksaklıklarını eleştirip, sistemin kendisine eleştiri getirmemek, çelişkinin içte olma niteliğini reddetmektir. Toplumsal çelişki de karşıt iki sınıf arasında mevcuttur. Bu çelişkinin bir ucundaki kesimin yararına olan bir değişim diğer tarafın kaybına neden olur. Emekçi ve yoksul kesimin çıkarına yapılacak bir ilerlemenin burjuvaziye dokunmaması düşünülemez. Mevcut iktidardaki egemen sınıf burjuvazi olduğuna göre, ilerlemeyi burjuvaziden beklemek iyimserlik olur. Bu yüzden toplumdaki emekçiler, yoksullar ve tüm ezilenler çözüm yolunu sınıf mücadelesinde aramalıdır. Sorunun kaynağına inilmediği, kapitalizmin tahripkar mantığına itiraz edilmediği sürece, olumsuzlukların büyümesi, sağlık alanında ve toplumun genelinde eşitsizliklerin derinleşmesi kaçınılmaz bir durumdur.

Haber: KEMAL ÖZMEN

"Sağlıkta Eşitsizlik Çocukları Öldürüyor"

Türkiye’de Sağlık Sistemi ve Tıp Eğitimi Üzerine

Sertaç ADIGÜZEL
Hatay TÖK

Bir toplumun en genel anlamda yapılanmasını ve işleyişini belirleyen o toplumun üretici güçleri (üretim araçları ve onları kullanan veya üreten emek gücü) ve üretim ilişkileri (üretim sırasında insanlar, kurumlar, sınıflar vb. arasında gelişen ilişkiler) dir. Üretici güçler ve üretim ilişkileri o toplumun alt yapısını oluşturur ve bu alt yapı var olan üretim ilişkilerinin devamını sağlamaya yönelik kurumların (eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, hukuk, din, politika, sanat, felsefe vb) ki bunlara üst yapı kurumları denmektedir, içeriğini belirler. Alt yapı ve üst yapı belirlenimleri tek yönlü olmayıp iki yapı birbirlerini toplumsal dinamikler ve ilişkiler çerçevesinde beslerler. Ancak yine de temel belirleyenin alt yapı olduğunu gözden kaçırmamak gerekir.

Eğitim, tıp eğitimi,var olan üretim ilişkilerinin devamını sağlama görevi olan bir üst yapı kurumudur.Bir başka deyişle tıp eğitimi üretim ilişkilerinin belirlediği ekonomik sistemin devamını sağlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere vardır.

Kapitalist sistemde üretim ilişkilerinin ihtiyaç duyduğu davranış kalıbı, bireyci olmak,önyargılarla hareket etmek, bilimsel düşünceden uzak, dogmatik düşünmek, sorgulamamak,edilgen olmak, kolay güdülelilmek ve kendi mesleği dışındaki her türlü konudan uzak durmak olarak özetlenebilir. Dolayısı ile kapitalizmde eğitim sistemi,okul öncesinden üniversiteye kadar örgütlenmiş kurumları ile bu özelliklere sahip bireyi yetiştirmek için çalışır. Tıp eğitimi veren fakülteleri de bu örgütlenmelerin içinde görürüz.

Tıp eğitiminin temel görevi, ekonomik sistemin kurduğu sağlık sisteminin ihtiyaç duyduğu özelliklere sahip hekimler yetiştirmektir. Bu nedenle tıp eğitimin yapısını anlamak için kapitalizmin sağlık sistemini neden ve nasıl örgütlediğini tartışmak gereklidir.

Kapitalist sistem sağlığın örgütlenmesinde başlıca şu kaygıları güder;

1. Emek gücünün ertesi gün işbaşında olabilecek kadar sağlıklı olması ve böylece üretimin aksamaması hedeflenir. Bu daha çok emek gücünün az bulunduğu ve görece değerli olduğu,üretimin özellikle nitelikli emek gücüne dayandığı dönemlerde uygulanır. Ancak emek gücünün sağlığı bir maliyet sorunu yaratacağından, olabildiğince ucuza bu sorunu çözmeye çalışır. Olabildiğince yaygın,kolay ulaşılabilen ve kamu kaynaklarından finanse edilen bir sağlık sistemi kurar.

Bunun tıp eğitimine yansımaları,pahalı teknolojilerden ucuz ve basit yöntemler kullanarak hastalıklara tanı koyabilen, koruyucu hekimlik konusunda _hastalıkların tedavisinde olduğu ölçüde olmasa da_ birikimli, üretim süreçleri ve bunların sağlık üzerindeki etkileri hakkında gerektiği kadar bilgi sahibi hekimler yetiştirmek üzere programlanmıştır.

2. Üretim sisteminin daha az nitelikli emek gücüne gereksinim duyduğu veya yedek işgücünün (işsizlerin) sayıca çok olduğu dönemlerde veya coğrafyalarda kapitalizm, bir maliyet olarak gördüğü sağlığı bu şekilde örgütlemekten vazgeçer ve dünyanın pek çok yerinde son 20 yılda görüldüğü üzere kamu sağlık kurumlarını özelleştirmeye, sağlığı piyasa kurallarına terk etmeye başlar.Bu

gibi coğrafyalarda bir sağlık sisteminden değil bir sağlık sektöründen bahsedilmelidir. Koruyucu hekimlik uygulamaları terk edilir. Asıl para kazandıran tanı ve tedavi üzerinde yoğunlaşacaktır. İnsanlar hastalandıkça karartacağından insanların hastalanmalarını engelleyecek alanlardaki çalışmalar kar getirmedikleri ölçüde bir kenara atılacaktır. Bu dönemlerde tıp eğitiminin içeriği tamamen uzmanlık yönelimli, teknoloji bağımlı,tedavi etmeye yönelik hale getirilir. Koruyucu hekimlik uygulamalara ilişkin ve toplumun sağlık düzeyini yükseltmeye yönelik bilgiler müfredattan silinir. Böyle bir tıp eğitiminden geçen hekim,hastalıkların nedenleri ile değil sonuçlarıyla ilgilenir. Hastaları biyo_psiko_sosyal bir canlı olarak değil bir organ olarak algılar, bütünü görme yeteneğinden uzaktır. Kendisi de sağlık hizmetini para

kazanma aracı olarak görür ve etik değerler para kazanmasını engellemediği sürece değerlidir.

Ülkemiz de yukarıda son bahsedilen duruma uygun coğrafyalar arasındadır. Kapitalizmin 1970'lerde yaşadığı büyük krizi ve sosyalist blok ülkelerinin çözülüşünün ardından, halklara rüşvet niteliğinde verilen sosyal devlet (refah devleti) anlayışından vazgeçilmiş ve 1980 sonrası dönemde ülkemizde de sağlığın piyasaya açılması hedeflenmiştir.

Türkiye'de sağlık alanında gerçekleşen piyasa yönelimli dönüşümün temeli 2003'de ilan edilen sağlıkta dönüşüm programının çok daha öncesinde, 1980'lerde başlamıştır. 24 ocak 1980 kararları ile sosyal politikalar gibi, sağlık alanında da piyasaya açılma ve onun gereklerine göre bir sağlık sisteminin kurulmasının temelleri atılmıştır. 1980 li yıllarda sağlık yatırımlarına sağlanan teşvik imkanları, özellikle 1985 yılından itibaren etkisini göstermiş ve 1980 li yılların sonundan itibaren sağlıkta bir 'özel sektör' patlaması gerçekleşmiştir. 1982 anayasasında ilk defa genel sağlık sigortası ve katılım payından söz edilmektedir.

Sağlıkta dönüşüm programıyla beraber;

_Genel sağlık sigortasının olabildiğince çabuk başlatılması

_hizmet sunumu ile finansmanın birbirinden ayrılması

_devlet bütçesinin hastane finansmanından çekilmesi ve hastanelerin özerkleşmesi.

Genel Sağlık Sigortası'nın(GSS) neye hizmet edeceği sorgulandığında,prim toplamaya dayalı bir sigorta sistemi kurularak, sağlık hizmetlerinden yararlanma bedelinin topluma yüklenmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Sağlıkta dönüşüm programı kamu ve özel sektör arasında hizmet sunumunda rekabetçi bir yapının oluşumunu amaçlamaktadır. Kamudaki sağlık birimlerinin idari ve mali özerkliğe sahip olmaları ve gelir giderlerinin Sağlık Bakanlığı'nın merkez bütçesinden ayrı olarak kendilerinin karşılamaları gündemdedir. Bu kamu hastanelerinin

özel işletme mantığı çerçevesinde çalışacak şekilde yönlendirilmeleri anlamına gelmektedir. Bu amaca ulaşmak için kamu hastanelerinin performansa dayalı döner sermaye uygulamasının ardından, adeta bir özel işletme gibi çalışmaya yönlendirilerek "işletmeleştirilmesi" yapılmaya geçirmektedir. Ayrıca zarar eden kamu hastanelerinin kapatılarak özel sermayeye sağlık piyasasından daha büyük bir pay almasının önünün açılacak olması da not edilmelidir.

İşte kapitalizmin son otuz yıllık dönemde ülkemizde yerleştirmeye çalıştığı sağlık sistemi budur. Sağlıkta Dönüşüm Programı adı altında sağlığın metalaşması ve sermayeye açılması hedeflenmektedir. Başta da belirttiğimiz gibi bu sistem sorgulamayan, bireyci olan, ekip çalışmasına yabancı ve tek amacı para kazanmak olan hekim profili istemektedir.

İlkokullarımızdan üniversite mezunu olana dek rekabet içinde sınavdan sınava koşan insanlar olarak yetiştirildik. Bu insan tipolojisi diğer insanları düşünmeyen, bencil karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ile tıp fakültesi açılıp, kontenjanların arttırılmasının sebebi özelleşmelerle beraber işçileşecek olan hekimlerin alternatifinin yaratılması ve emek gücünün değerinin düşürülmek istenmesidir. Böyle bir durumda bireyci kişilikler işe girmek için birbirlerinin üzerine basacak ve diğer arkadaşının işsiz kalmasına göz yumacaktır.

Tedavi edici hekimliğe yönelmiş, kar hedefiyle giderek daha da pahalılaştan, toplumun çok küçük bir kesiminin ulaşabildiği sağlık sistemi söz konusu olduğunda, bu sistemde çalışacak hekimlerin nasıl eğitildikleri, hangi iyi niteliklere sahip oldukları önemsizleşmektedir.

Kapitalizmin tıp eğitimindeki en önemli amacı burada yatmaktadır. Ücretsiz, kolay ulaşılabilen ve nitelikli bir sağlık hizmeti örgütlenmediği sürece tıp eğitimindeki, bizim sorun diye tanımladığımız, aslında kapitalist sistem için sorundan çok "istenen ve bilerek yapılan" öğrenci sayısındaki fazlalık, niteliksizlik, dogmatiklik, ezbercilik, tedaviye yönelik, teknoloji bağımlı eğitim ve bu eğitimin getirdiği sorunlar çözülemeyecektir.

Küreselleşen Yüksek Öğretim ve Metalaşan Bilgi

İbrahim SOYLU
Aydın TÖK

GİRİŞ

Bologna sürecinin her ne kadar hedeflerine ulaştığı söylense de bu gün geline nokta sermaye sahiplerinin hoşlarına gitmiş olacak ki; sermayenin daha çok kar etmesini sağlayan sermaye hizmetkarları tarafından gelinen nokta başarılı sayılarak kutlandı. Türkiye’de ise sürecin tamamlandığı yıl olan 2010’ da Bologna sürecinin daha fazla konuşulduğu ve tartışıldığı bir yıl oldu. Bazı akademisyenlerin ısrarla övdüğü ve desteklerini açıkça ifade ettiği, rekabetçi ortamın eğitimin kalitesini artıracağı gibi sacma bir hayale kapılırlarken gençleri bilgiyi kapilazmin esiri haline getireceği gerçeği görmezden gelmektedirler. Bu dönemde bu duruma duyarlı davranan ve sürecin ciddi tehditler içerdiğini düşünen çevrelerce sadece ”harç” ve ”taseronlaşma kısmında, esnekleşme şartları” dışında neredeyse hiçbir tepki oluşmamaktadır. Üniversitelerin sermaye sahiplerinin ortaklığına açılması onların istediği tarzda bilgi üretimi ve üniversitelerin kapitalist rekabet potasına çekilmesi gibi konularda üniversite kamuoyunun herhangi bir tepkisi ve bilgilendirme cabası maalesef bulunmamaktadır.

BİLGİNİN METALAŞMASI VE YÜKSEK ÖĞRETİM

Marx’ın Kapital’de ifade ettiği gibi, belli bir toplumsal ilişkiler sistemi içinde her mal ya da hizmet metaya dönüşebilir. Bilim, bilgi ve eğitim de, mülk sahipleri ile üreticiler arasındaki belirli bir toplumsal ilişki bağlamı içinde metaya dönüştüler. Kapitalist toplumda, hiçbir mal ya da hizmet, kendini metalaşmaya karşı koruyamaz; çünkü her mal ya da hizmet (yalnızca fizikî varlıklar değil, bilgi, beceri, enformasyon gibi soyut varlıklar da) mülk edinilebilir, bu nedenle de mübadeleye konu olabilirler (alınır satılabilirler). Kapitalist bir piyasada alınıp satılmak üzere (dolaşıma sokulmak üzere) üretilen her mal ya da hizmetin üretimi ise, iktisadî rasyonalite ilkeleri-

ne uygun bir süreçle gerçekleştirilmek durumundadır. Gorz (1995: 136-137)’un ayrıntılı olarak açıkladığı gibi, bir malın kullanım değeri için değil de piyasada satmak için ürettiğiniz andan itibaren her şey değişir. O zaman, maliyeti azaltmak verimliliği artırmak için sürekli olarak hesap yapmayı öğrenmek zorundasınız. Bilgiyi bir meta olarak üreten (bilgi-meta üreten) yükseköğretim sistemi de, maliyet ve verimlilik hesaplamaları yapmak ve maliyet-etkili çalışmak üzere, yeni bir yapı ve işleyişe sahip olmak, böylece ticarî bir işletmeye dönüşmek zorundadır.

Kapitalizmin tüm malları yada hizmetleri metalaştırma ve rekabet unsuru çerçevesinde az maliyet yüksek kar hesabı, bilgi için de geçerleşmektedir.

Bilgi toplumsal ve doğaal olayları açıklanması ve kavranmasına yönelik bir ürün olup, üretimi iş birliğine dayanan ve paylaştıkça çoğalan kolektif bir çalışmanın ürünüdür. Bilginin asıl üretim amacı toplumsal doğal olayları açıklamak ve kavramak olup herhangi bir kimsenin tekeline de değildir. Ancak bilgi bazı çevrelerce tüketilmek amaçlı üretilmeye başlarsa bilgi metalaşma sürecine girer. Bu noktada kullanım amacı için değil sadece tüketim amaçlı üretilmeye başlanmış olur.

Rekabet açısından, bilginin saklanması, mülkiyet haklarıyla korunması akılcı bir stratejidir ve O'Neill belirttiği gibi, bilimsel ve teknik bilgi alanı mülkiyet haklarının en fazla korunduğu ve bilginin rakiplerden saklandığı bir alandır. Çünkü, değişim değeri için üretilen bilgi, onu elde eden firma sayısı ne kadar azsa o kadar (ya da sipariş veren firma dışındakiler bu bilgiye ulaşıncaya kadar) yüksek kâr getirir, bilgi yaygınlaştıkça kâr da firmalar arasında gittikçe azalan ölçüde paylaşılır. Bilgi-meta, doğası gereği, genel piyasa kabulleriyle, teknik ölçütlerle bağdaşan, onları destekleyen bilgidir ve bu nedenle piyasada talep bulur,

dolayısıyla üretilir. Bilgi üretim süreci bir meta üretim sürecine dönüştükçe, bilim pratikleri ve bilginin içeriği rekabet koşullarından etkilenecek değişir. Yukarıda belirtildiği gibi, yükseköğretim kurumları bilgi-metayı en az maliyetle ve verimlilik ölçütlerine uygun olarak üretme yönünde baskı altında kalırlar. Böylece, bilgi üretimi, rekabetin hüküm sürdüğü bir sürece terk edilmiş olur.

Kapitalist küreselleşme; bilginin metalaşmasının hız kazanması ancak bilimsel çalışmalar yapan ve bilgiyi üreten üniversitelerin bu sürece dahil edilmesi ile olanaklıdır. Küresel kapitalizm de her alanda baskısının sermayesini (daha çok da üretici sınıf ve küçük burjuvazinin) ele geçirme krizlere yol açarak daha fazla zengin olmanın yolunu açmanın masum ifadesi olan “rekabet”in toplumları geliştiren ve geliştirecek bir araç olarak kabul görürken, rekabetle en öne geçebilme en fazla karı sağlayabilmenin olanagıda en az bilinen çok iyi getiri sağlayacak olan bir “bilgi” sahip olmaktır. Bundan dolayı da bu sektörü besleyebilecek ve sürekli bir devamlılık sağlayacak olanda yüksek öğretim alanıdır.

Kapitalizmin yüksek öğretimde yeniden yapılandırma ve sermaye birikim sürecini hızlandırmaya yönelik bir küresel yüksek öğretim alanı (Avrupa Yükseköğretim Alanı ‘AYA’) oluşturma cabalarının nedeni budur.

Birçok çevrece rekabet yıkıcı bir süreç olarak değerlendirilse de aynı şeyi bilgi aşamasında duymak mümkün olmamaktadır. Çünkü ‘bilgi’ için meydana gelen rekabet bilim ve teknoloji alanında toplumu ilerletmekte ve uluslar arası düzeyde saygın bir konuma getirdiği gibi bir yanılma içine düştüklerinin farkına varamamışlardır. Bu durumda bilgi toplumsal olayları kavrama temel üretim amacı kullanım değeri için değil tamamıyla sermayenin istekleri doğrultusunda tüketim amaçlı piyasaya sürülmüştür ve toplum için mülk edinilmiş olmayıp kişiye ait mülkiyet konumundadır. Bilgi bu koşulda sermayenin talep ettiği reklamlarla vs araçlarda toplumun alında olmayan ama sistemin zorla dayattığı bir ihtiyaç halini almakta toplumları lehine işlemektedir. Bilginin metalaşmasıyla bilgi yerini teknik bilgi üretimine kanallı eder ve sermaye dışı toplumun bilip anlama kavrama ihtiyacının önüne geçer.

KÜRESEL KAPİTİZM İÇİN YENİ YÜKSEK ÖĞRETİM

Yüksek öğretim kurumları öncelikle piyasa kurallarına uygun ;birbirleriyle rekabet eden diğer kurumlardan önce ve en iyisini bulup düşük maliyet ilişkisine uygun bir bilgi meta bulup bunu en uygun fiyata satarak varlığını devam ettirirken geçici bir saygınlığa ve ticari bir kuruma dönüşmekten kendini alamayarak kapitalist bir serbest piyasa fabrikası olur ve bilgi meta üreterek devamlılık sağlamaya çalışır ve de sürekli talep gören teknik bilgiler devamlılık için avantaj sağlamış olur.

İlk bakışta, üniversitelerin ulusal ve uluslararası düzeyde birbirleriyle yarışmalarının olsa olsa ülkede ve dünyada bilimsel bilgi birikimini artıracak ve bunun da doğal olarak “toplumsal yarar”ı artıracak ileri sürülebilir. Oysa durum hiç de beklendiği gibi olmamaktadır. Her şeyden önce, rekabete konu olan bilgi, üretim artışı sağlamaya ve üretim maliyetini azaltmaya dönük bilgi olduğundan, bir yandan, bilimsel olmaktan çok teknik bilgidir ve Giroux (2007: 83)’ün ifadesiyle “...sermayeye dönüşen [bu] bilgi, ekonomide bir yatırım biçimi olarak değer kazanır”; öte yandan ise, söz konusu bilgi, belirli bilim alanlarıyla ilgilidir. Bu nedenle, talep edilen bilgi, tüm bilim alanlarını harekete geçiremeyeceği gibi, aynı zamanda tanımlanmış bir yararı sağlamaya dönüktür.

Yükseköğretimin, sermayenin taleplerine yanıt vermek üzere yeniden tanımlandığından söz eden Giroux (2007: 73), akademik disiplinlerin, piyasadaki değerleriyle orantılı olarak önem kazandığını ve öğrencilerin, “kendilerini en yüksek fiyata satmaları gerektiği fikriyle” sertifikalar peşinde koştuklarını ileri sürmektedir. Giroux (2007: 89)’a göre, “...üniversitenin iş sahasına dönüştürülmesi –‘esneklik’, ‘rekabet’, ‘zayıf üretim’ gibi şirket değerleriyle şekillenen ve muhasebe ilkeleriyle yönetilen– alanlarını ticarî kazançlara dönüştüremeyen pek çok akademik bölümün ve programın yok olması anlamına gelmektedir. (...) Aynı biçimde, profesörlere ve asistanlara öğrenci çalışmalarına odaklanma, sınıflar için ufak seminerler hazırlama, öğrencilere danışmanlık yapma, bağımsız araştırmalara yönelme ve iş arkadaşları ve öğrencilerle ortak çalışmalara girişme olanağı tanıyan çalışma koşulları, küçülme, verimlilik ve maliyet hesabı sürecinde etkisizleşecektir.”

Maddi kaynağını devletten almayan üniversiteler gelirlerinin birini öğrenci harçlarından temin etmeyi hedefleyen bu sistem maliyet etkili çalışmak zorunda kalır. Bir işletmeye dönüşmüş olan yüksek öğretim kurumları nitelikli öğrenci yetiştirmek yerine piyasa isteklerine yönelik bilgi aktarmalı zorunda kalırlar. Aksi takdirde üniversite sermayenin taleplerine uymayan bilgi ve becerilerin uygulama alanları daralır talepte bu oranda üniversiteye olan talepte azalır. İkinci olarak; devletin yükseköğretim kurumlarına aktardığı kaynaklar sınırlandıkça, birçok üniversitenin patent, teknoloji transferi, lisans anlaşmaları ve benzer yollarla bilgi ve teknoloji ticaretine girmesi hızla yaygınlaşmaktadır (Pruett ve Schwellenbach, 2004). Bilgi üretiminin, piyasanın ve ekonominin pratik ihtiyaçlarına yönlendirilmesi üniversite-şirket ilişkilerini güçlendirmekte ve aynı zamanda bilgi üretim süreçlerini de dönüştürmektedir.

Yükseköğretim kurumlarından beklenen görevlerden biri de, teorik bilgileri, basit ve uygulanabilir paketler haline getirerek, bilgisayar yardımıyla kolayca uygulanabilir prosedürlere dönüştürebilmektir. “Eğitimin kalitesi” vurgusuyla gündeme getirilen, eğitimin içeriğini ve eğitim ortamlarını, bireylerin kendilerini özgürce geliştirmelerine olanak sağlayacak biçimde iyileştirmek değildir. Tersine, eğitimde, öğrenmeyi araçsallaştıran bir süreç işlemektedir. “Eğitim kalitesi” üzerinde sürekli bir kontrol ve standartlaştırma ile, dünyadaki tüm üniversitelerin birbirleriyle karşılaştırılabilir hale gelmesi, meslekî diplomalar ve sertifikalar için standartlar sağlamak üzere eğitimin içeriği aynılaştırılmaya çalışılmaktadır (Lee, 2002). Yükseköğretim kurumları, iş pratikleriyle sıkı bir bağ kurma, pratiğe yönelik programlar (lisans ve lisansüstü) açma, şirketlere danışmanlık hizmeti verme ve onların ihtiyaç duyduğu bilgiyi üretmek üzere araştırmalar yapma yönünde bir baskı altında kalırlar.

SONUÇ

Bologna süreci, küresel kapitalizmin isterlerine uygun bir yükseköğretim sisteminin oluşturulmasına yönelik süreçte, kendi içinde rekabeti öngörmekle birlikte, Avrupa’ya, dünyanın geri kalan ülkeleriyle rekabette avantaj da sağlayabilecek bir homojen alan yaratmaya yöneliktir. Bu alan (AYA), bilginin ancak meta olarak

bir anlam ve değere sahip olduğu küresel bir yükseköğretim alanının parçası olduğu ölçüde ve sürece küresel kapitalizmin talep ve ihtiyaçlarını karşılayabilir. Bu nedenle, yükseköğretim sistemi, yirmi yılı aşkın bir süredir köklü bir değişime/dönüşüme uğratılmakta, küresel ölçekte yeniden inşa edilmektedir.

BOLOGNA SÜRECİ VE TÜRKİYE

GİRİŞ

Yeni eğitim politikaları uluslar arası sermaye gruplarının ekonomik çıkarlarına hizmet etmek ve yönelik daha fazla kar sağlamayı ve bireylerin tüketici tercihlerine bağlamaktadır. Buda eğitimin daha fazla kapitalist üretim ve dolaşım ilişkilerinin egemenliğine girmesine neden olur .Eğitim satılan bir değere dönüşürken toplumdan hızla uzaklaşır ve ona sahip olmak isteyenleri müşteri konumuna sokar. Yalnız eğitimin bu alınıp satılma durumu sermaye tarafından yeterli görülmez çünkü bu sektörden de sürekli bir gelir etme anlayışı ve sürekli olarak yeterli olunma gibi esnek bir durumla çalışanlar mağdur bırakılarak işten atılma tehdidi ile karşı karşıya kalırlar. Bu yüzden sürekli bir sertifika ,yeterlilik belgeleri, eğitim kursları ile kendilerini geliştirme(!) gibi bir sorunlarla da karşı karşıya kalırlar. Yukarıdakilere ek olarak sistem istihdam edebilirlik srounları ile durumdan tamamıyla eğitimi satın almışkari sorumlu tutar ve istihdam edilememeyi onların yetersizlikleri ve sorunları olarak görür. Burada ki amaç bireyleri daha fazla rekabetçi bir ortam içine çekerek onları bireyselleştirmek ve de örgütlenme, beraber çalışmanın önüne engel koymaya çalışmaktadır.

Kapitalist idarenin hakim olduğu bu zaman da eğitim politikaları ve özellikle üniversiteler hiçbir zaman kapitalist üretim mekanizmalarının dışında yer almamıştır. Narin’in (2009:362);üniversitelerin piyasaya açılması, üniversite eğitiminin özel sermayenin etkinliği altına girmesi, akademisyenlerin uluslararası emek piyasası içinde yer alması, akademisyenlerin uluslar arası emek piyasası içinde yer alması vb .olarak izlediğimiz bu süreç ,bilim üretimindeki temel bir dönüşüme ve bunun tarihsel olarak bugünkü değişimine dayanmaktadır. Bu temel dönüşüm ,bilimsel üretimin kapitalist kar mekanizmalarına biçimsel olarak bağlanmasından farklı bir evreyi ifade

eden ,bilim üretiminin artık içsel olarak kapitalist emek sürecinin ve kar mekanizmasının üretilmesine dönüşmesi yönündeki gerilimli dönüştür.

Avrupa Birliği yüksek öğretimde bu kadar önemli bir rol üstlenecek Avrupa iş gücünü uluslar arası düzeyde daha da etkinleştirip rekabet gücü daha yüksek ve maddi getirisi daha fazla olan bir süreç hedeflemektedir.

BOLOGNA SÜRECİ NEDİR

2000 yılında, Lizbon’da, Avrupa Birliği’nin, gelecek 10 yıl için kendisine yeni bir stratejik hedef belirledi: Dünyanın rekabet gücü en yüksek ve dinamik bilgiye dayalı ekonomisi olmak. Eğitim alanı ise, bu hedefi gerçekleştirmenin en önemli araçlarından biri olarak tanımlanmıştır. Bu strateji, 1999’da, 23 ülkenin katılımıyla “Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı” oluşturma girişimi olarak başlayan Bologna sürecinin temel referanslarından biridir. Bugün, bu sürece dahil olan ülke sayısı 46’ya ulaşmıştır.

1998 yılında, Sorbonne Üniversitesi’nin 800. kuruluş yıldönümünde, Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere Eğitim Bakanları, Sorbonne Deklarasyonu’nu imzaladılar. Bu bildirge, Avrupa Yüksek Öğretiminin iç rekabetini güçlendirme amacının çok daha tutarlı ve uyumlu olması için imzalanmıştı ve iki aşamalı sistem (ön lisans ve lisans) öneriliyordu. Bu bildirgenin dört büyük ülke dışındaki ülkeleri kapsamaması bir krize yol açtı ve dönemin İtalya Eğitim bakanı Sorbonne deklarasyonunu geliştirmek diğer ülkeleri dahil etmek için bolognada bir konferansa davet etti.1999 yılında 29 eğitim bakanı Bologna Bildirgesi’ni imzaladılar. Bu bildirge; Avrupa çapında bir dizi uzun ama tamamlanmamış manifestolar, bildirgeler, anlaşmalar, programlardan oluşan zincirin halkası olup tanımlanmış hedefleri, süre sınırları olan bir çalışma programıdır

Bildirgede bu hedeflerin gerçekleşmesi için Avrupa ülkelerinin çoğunda Avrupa ülkelerinde yüksek öğretimin reformu ile makul görünen önlemlerden birincisi;karşılaştırılabilir ve kıyaslanabilir diploma ve derece sistemlerinin başlatılmasıdır. ‘Karşılaştırılabilirlik’, Avrupa vatandaşlığı için somut bir temel oluşturma ihtiyacı ile meşrulaştırılır. Öte yanda ise, bireylerin

Avrupa emek piyasasındaki dolaşım ihtiyacını giderme amacını da seslendirir.

İkinci maddede, ön lisans, lisans olmak üzere iki aşama üzerine kurulu bir öğretim sisteminin uyarlanması maddesi yer alır. En az 3 yıl sürecek olan ilk aşama, istihdama dönük niteliklerin kazanılması yani çok daha kısa ve az maliyetli ilk-aşama öğretim, iş bulma konusunda kısa süreli eğitim vererek, öğrencilerin emek piyasasına itilmelerini sağlayacaktır. Emek piyasasına girdiklerinde ise, istihdam edilebilmenin korunması ve sürdürülmesinden bütünüyle kendileri sorumlu olacaklardır. İkinci aşama öğretim (lisans), daha çok, özel bir fayda içeren bir niteliğe sahip gibi görülür ve bedelinin kamu bütçesinden değil, öğrencinin kendi cebinden karşılaması istenir.

Avrupa Birliği Komisyonu, istihdamı, eğitim amaçlı değişimi, Avrupa işgücü arasındaki uluslararası rekabeti artırmayı istemektedir. Her ne kadar eğitim ve araştırma sistemleri ekonomik başarının anahtar belirleyicileri sayılsalar da, üniversitelerin, Asya ve Nafta karşısında Avrupa’nın rekabet gücünü artırma yönündeki katkıları yeterli bulunmamaktadır.

Avrupa kalite çalışmasının arkasında yatan temel güdü, dolaşım ve istidamı artırmak amacıyla, yüksek öğretim sistemleri ve derecelerinin tanınmasını ve karşılaştırmasını kolaylaştırmaktır. (Saarinen, 2008: 180). Aslında Avrupa Parlamentosu Komisyonu’nun “Üniversitelerin modernleştirilmesi için yeni bir ortaklık: Üniversite – İş dünyası Diyalogu için Avrupa Birliği Forumu” ismi altında hazırladığı 2009 yılı raporunda, yüksek eğitim düzeylerinin, ileri araştırmanın ve yeniliklerde öncülüğün sağlayıcıları olarak üniversitelerin; bilgiye dayalı ekonomi ve topluma ulaşmada Avrupa’nın dünya liderliğini yakalamasında itici güç olma potansiyellerinden bahsedilmektedir. Buna göre, üniversitelerin, “ekonomide önemli aktörler olabilmeleri, piyasanın taleplerine hızlı ve güçlü bir biçimde yanıt verebilmeleri ve bilimsel ve teknolojik bilgi donanımını sağlayabilmeleri için üniversite-sanayi işbirliğinden, yani dünyadaki girişimcilerle ortaklıklar geliştirmelerinin öneminden” bahsedilmektedir. Çünkü günümüzde ekonomilerin rekabeti, büyük ölçüde nitelikli ve girişimci işgücüne bağlıdır.

. Üniversiteler, girişimcileri ve iş dünyasından insanları, “misafir öğretim üyesi” olarak üniversite eğitimine dahil etmelidir. Aynı zamanda, öğretim üyeleri de, girişimcilik ve iş dünyasının istekleri konusunda hizmet içi eğitime tabii tutulmalıdır.

TÜRKİYE’DE BOLOGNA SÜRECİ

Türkiye 2001 den beri Bologna sürecine üyedir ve bu dönemde yüksek öğretim alanının çeşitli değişiklikler (lisans üstü eğitim öğretim yönetmenliği-akademik değerlendirme ve kalite geliştirme ...) yapılmıştır. Ayrıca Haziran 2006’da, Avrupa Kredi Transfer Sistemi üniversitelerde zorunlu hale getirilmiştir böylece yükseköğrenimin standartlaşması ve modülerleşmesi gereğine işaret edilmektedir.

Türkiye de yüksek öğretimde Bologna sürecinin gereği olarak, yükseköğretim kurumlarımızın akademik faaliyetlerinde ve stratejik planlamalarında yükseköğretim kurumları dışındaki paydaşların da görüşlerine başvurulması, onların desteklerinin ve katkılarının alınmasına imkan sağlayacak danışma kurulları kurulmasını öngören bir yönetmelik taslağı hazırlandığı duyurulmuştur. Böylelikle, büyük ölçüde, sanayi, ticaret ve meslek odaları ve ‘sivil toplum örgütleri’nin temsilcileri, üniversitenin karar alma mekanizmalarında doğrudan yer alabileceklerdir. 2006 yılında yapılan bir çalışmada Bologna süreci gereği ortak ders kredi sistemi oluşturulması için öğretim sürecinin gereği olarak ortak ders kredi sistemi oluşturulması çalışmaları yapılmış ve sürecinin bir parçası olarak, Erasmus ve Sokrates isimleri altında öğrenci ve öğretim üyesi değişim programları gündemimize girmişlerdi.

Ekim 2008’de, TÜSİAD’ın girişimiyle, “Türkiye’de Yükseköğretim: Eğilimler, Sorunlar, Fırsatlar - Yükseköğretim Sistemi Üzerine On yedi Türk Üniversitesinin EUA (Avrupa Üniversiteler Birliği) - IEP (Uluslararası Değerlendirme Programı) Kurumsal Değerlendirme Raporuna Dayanan Gözlemler ve Öneriler” başlığı ile bir rapor daha kamuoyuna sunuldu.

Türkiye yükseköğretim sisteminde pek çok sorun tespit ettikten sonra, öneriler kısmında, özellikle üniversitelerin vakıf üniversitelerini örnek alarak mütevelli heyetleri oluşturmaları öneriliyor. Ayrıca yaşam boyu

öğrenimin mali ve toplumsal açıdan önemli getiriler sağlayan bir iş fırsatı olarak düşünülmesi ve bu nedenle de, daha proaktif ve piyasa yönelimli olması gerektiği üzerinde duruluyor. Rapora göre, “Bologna ilerleme raporları, Türkiye’de yükseköğretimin çeşitli açılardan dinamik bir gelişme içinde olduğunu ortaya koymuştur. Rapor, ayrıca, yerellerdeki ilgili aktörlere yer verilmesinden söz ederek, üniversite-dışı piyasa aktörlerinin üniversite yönetiminde doğrudan yer almasının önünü açmıştır.

Ek olarak, raporda, kurumları, öğretim çıktılarına dayalı müfredat oluşturulması sürecinde işverenlerle daha ileri seviyede ortaklık ve işbirliği için teşvik etmenin öneminden söz edilmektedir. Raporda, YÖK’ün kaldırılması bir yana, daha da güçlendirilmesini sağlayan öneriler de söz konusudur. Buna göre, “üç basamaklı kalite güvence sisteminin gözden geçirilmesi; sürece dahil olan üç oyuncu olarak YÖK, Yüksek Öğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu (YÖDEK) ve kalite güvence kurumlarının rollerinin, her birinin ayrı ve tamamlayıcı bir işlev görerek kalite güvencesine odaklanmasını sağlayacak şekilde yeniden tanımlanması ve aynı zamanda kurum dışı ‘kalite izleme’nin tüm üniversiteler için zorunlu kılınması” önerilmektedir

SONUÇ

Bugün Türkiye’de yaşanan yapısal dönüşümlerin yüksek öğrenim alanında ortaya koyduğu en önemli sorun, üniversite emekçilerinin yeni istihdam rejimi uyarınca esnek ve iş güvencesinden yoksun olarak çalışmaya sevk edilmeleridir. Özellikle araştırma görevlileri burslu öğrenci statüsüne indirgenerek, mesleklerinin başında güvenceden yoksun çalışmaya mahkûm edilmekte, aynı zamanda üniversitenin geleceği de ipotek altına alınmaktadır. Burada temel amaç, akademik yaşamlarının başında iş güvencesi olmayan ve bütünüyle üniversite yönetimine bağımlı akademisyenler yetiştirmektir (Müftüoğlu: 2008). İş güvencesinin ortadan kaldırılmasıyla akademik özgürlükler ipotek altına alınmakta, muhalif ve eleştirel bilim insanlarının egemen ideolojiye, YÖK sisteminin otoriter hiyerarşisine ve üniversitelerin muhafazakârlaşma yönündeki piyasacı dönüşümüne karşı ses çıkarmalarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

“Tam Gün”de Eğitim

Ceren ŞEN, İbrahim SOYLU
Aydın TÖK, Dönem 4

Sağlıkta yıllardır süre gelen özelleştirme çabalarının sonuçları artık iyice gün yüzüne çıkmaya başladı. Eğitim öğretim ve araştırma merkezi olan hastaneler bu özelliğini yitirerek tamamıyla hizmet sunar hale getirilmektedir. Çıkan tam gün yasasıyla beraber hekimlerin bir kısmı üniversite hastanelerini bıraktı ve özel muayenehanelerinde çalışmaya başladı. Bu ayrımın sağlık bakanlığı tarafından gerçekleştirilmiş olması bakanlığı pek memnun ederken ve her seferinde aksaklıklarla dolu bu sistemi ayakta tutmaya çalışırken faturasını yine halk ödemek zorunda kalıyor. Bu uygulama ile birlikte bazı servislerin kapanmış olması; hem sunulan hizmetin kalitesini hem de yeterliliğini önemli derecede hasara uğrattırırken birlikte bu mesleğe aday hekim arkadaşlarımızın da eğitiminde ciddi aksaklıklara yol açıyor. Bu durumun vahametini değerlendirmek ve gözler önüne sermek adına; ADÜ Enfeksiyon Anabilim Dalı öğretim üyesi Bülent Ertuğrul ve Yenidoğan Anabilim Dalı Başkanı Münevver Kaynak Türkmen ile görüştük.

Röportaj yapılan: Yrd.Doç.DR. Bülent ERTUĞRUL

Röportajı yapan : Ceren ŞEN

➤ **Bildiğiniz gibi tam gün yasası geldi, hastanemizde bir takım değişiklikler yaşandı. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz, tıp eğitiminde nasıl bir değişikliklerle karşılaşıldı?**

İki yönlü suç var .İktidara sahiplerinin suçu var. Çünkü onlar sağlıktaki özelleştirmelerin unsuru olarak tamamen doktorların ücretlerini düşürme politikası güderek muayenehaneleri kapatıyorlar. Doktorları alternatifsiz bırakıyorlar. Böyle bir durum sonucunda da doktorlar ücret pazarlığında kalemlerinden bir tanesini

de kaybetmiş oluyor. Piyasa ekonomisi içerisinde ‘sağlık’ giderek alınıp satılabilen bir meta olmamalı. Diğer yandan üniversite hastanelerinde öğretim üyeliği üniversitede kalmayı gerektirir. yani insanlar üniversitede kalmayı tahayyüt eder, profesör olduktan sonra muayenehane açmayı değil. Bu zıtlıktan hiçbir şey üretilmez. Öğrenci,asistan eğitimsiz kalır.

➤ **Göz hastalıklarında tüm hocaların istifa etmesi sizi, hastaneyi nasıl etkiledi?**

Göz hastalıklarının kapanması, bakılan hasta sayısını düşürmüş, bundan kaynaklı hastanenin performansı düşmüş ve sonuç olarak da sistem içi gelirleri düşmüştür. Hastane daha çok borçlanmıştır. KBB ‘de sorun yaşadık. Ancak bu sorunu gerek resmi gerek gayri resmi yollardan çözdük. Hocalardan rica yoluyla hasta bakmalarını istedik. Çünkü biz insanların yaşaması üzerine çalışıyoruz.

➤ **Göz hastalıklarına uzman doktor ataması yapılmış; bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Üniversite hastaneleri sadece hizmet hastaneleri değil, eğitim öğretimin devam ettiği yerler. Uzman doktor hizmetin sürekliliğini sağlamayı hedefler. Hastanede yapılan işe para getirici hizmet olarak bakarsan öğretim üyesinin hizmet vermesini engellersin.

➤ **Son olarak söylemek istediğiniz ;**

Sağlık alınıp satılabilir bir meta değildir. Sağlık olmazsa olmaz bir unsurdur. İnsana 5 kg şeker yerine 3 kg şeker al diyebilirsin, ancak sağlığın parasal bir karşılığı yoktur. Doktorluk ekonomik anlamda doyurucu değildir, ekonomik anlamda yeter kazanç için hastadan değil, anayasal sorumluluğu olan devletten talep etmek gereklidir. Devletin görevi

nitelikli, eşit, ücretsiz sağlık hizmeti sunmak olmalıdır. Sadece doktorların değil tüm sağlık çalışanlarının geçinebilecekleri ücreti sağlamak olmalıdır. Öğrencinin bu mantığı öğretecek öğretim üyesi talep etmek hakkı da vardır.

Sistem içerisindeki çözüm; doktorun emeğinin karşılığını alabileceği bir ücretlendirme olsun. TTB doktorların ucuz emek gücüyle çalıştığını yayınlamıştır.

Röportaj yapılan : Prof.DR. Münevver KAYNAK TÜRKMEN

Röportajı yapan : İbrahim SOYLU

➤ **Sağlıkta yapılan dönüşümlerle bazı servislerimiz hizmet sunamamakta bu durum ekip halinde sunulan sağlık hizmetinde ne gibi aksaklıklara neden oluyor ?**

Üniversite de sunulan sağlık hizmeti çok merkezli yürütülür. Multi disipliner dediğimiz bir çok alan birbirinden beslenir, destek alır. Benim çalıştığım alan da yeni doğan-yoğun bakım servisi bunun bir parçasıdır. Hizmet sunumunda pediatrik kardiyologlarla, göz doktorları ile perinatoloji bölümü gibi bölümlerle ortak çalışma yürütüyoruz.

Perinatoloji bu bölgede ki tek merkezdi ve hastanemizde mevcuttu ancak yeni yasalara bağlı olarak hastanemizde bu hocamız yok. Bu bölümün kapanması riskli gebeliklerin, sorunlu gebelerin takibinde doğumunda ciddi sıkıntılara yol açmaktadır. Bu hocalar muayenehanelerinde olduğunda hasta takibine ve doğuma katılamıyorlar. Bu yüzden riskli gebelerin bir kısmını başka merkezlere sevk edilmek zorunda kalıyoruz yeni doğan servisi olmasına rağmen.

Kardiyoloji uzmanımız hastane koşullarının, çalışma koşullarını iyi olmaması yeterli araç ve gerecin olmaması, ücretinin yetersiz olmasından kaynaklı hastanemiz de çalışmaya ara verdi maalesef ücretli izne ayrılmak zorunda kaldı. Bu durumda kalp hastalığı olan yeni doğan ve

yoğun bakımdaki bebeklerin takibinde değerlendirilmesinde güçlükler yaşıyoruz

Göz bölümünün de hocalarının hasta bakımına katılamaması bizde sıkıntılara yol açıyor. Özellikle prematüre hastaların göz problemleri sırasında. Hatta göz problemi olan prematüre bir hastayı bu bölümün kapalı olmasından kaynaklı uçak ambulansla Ankara'da ki bir başka bir başka merkeze sevk etmek zorunda kaldık. Hastanemiz de yapılacak kolay bir ameliyat olmasına rağmen hocalarımızın çalışamaması yüzünden. Bu durum hasta için çok sakıncalı yolda hastanın kaybedilme riski var. Sonuçta gözüne hatta hayatına mal olacak bir problemle karşı karşıya ve zamanla yarışan hastanın bu kadar yol gittikten sonra ancak uygun tedaviye ulaşması hiç doğru değil.

➤ **Sağlıkta yapılan dönüşümlerle bazı servislerimiz hizmet sunamamakta bu durum ekip halinde sunulan sağlık hizmetinde meydana gelen aksaklıkları nasıl değerlendiriyorsunuz ?**

Öncelikli olarak hasta yatırıldığı hastane hekimleri tarafından takip edilmeli bu durum hem hastanın tedaviye uyumu daha da kolaylaştırır. Sunulan hizmetin bir merkez tarafından takibi ; hastanın rehabilitasyonu, tedavisinin kararlılığı açısından önemlidir. Her hekim baştan sona kendi hastasını takip etmek ister. Ayrıca hastanın kritik dönemlerde sevk de hastanın yaşamını riske atmaktadır.

➤ **Sağlık bakanının “eğer hastanın durumu çok acilse uçak ambulans kaldırırız” demesini nasıl değerlendiriyorsunuz ?**

Uygulanabilirliği imkanı olmayan bir durum. Kaç tane hastayı bu şekilde sevk edebiliriz. Bazen basit bir ameliyatı dahi o bölümün kapanmasından dolayı yaptırıyoruz ve başka merkeze yönlendirmek zorunda kalıyoruz. Bu durum hastayı ciddi anlamda riske sokmaktadır.

➤ **Hastanemizin bazı bölümleri şu an yeni yasalardan dolayı hizmet sunamıyor bu durum intörn ve stajyer öğrenci eğitimini sizce nasıl etkiliyor?**

Bence çok olumsuz etkileyecek bazı bölümler göz-kulak burun boğaz hocası hasta bakımına katılmayınca hem araştırma görevlilerin hem de öğrencilerin eğitimi aksıyor. İntörn ve stajyer öğrencileri hasta başı eğitim gören tıp öğrencilerdir. Hasta görmeden, ameliyat görmeden, doğum görmeden bunları nasıl öğrenecekler, becerileri nasıl öğrenecekler. Tıp eğitimi sadece teorik ders aktarımı değildir tıp fakültesi uygulamalı bir alan. Tıp eğitimi usta çırak ilişkisine dayanan bir alan buda hasta başında staj dönemin de, intörnlik döneminde görerek, dokunarak muayene ederek elde edilen bir beceridir. Hasta bakımına katılmayan bir hoca bu eğitimi nasıl verecek. Vizit yapmayan bir hoca intörnü, stajyeri nasıl eğitecek ?

➤ **Sağlıktaki bu dönüşümü; hocaların üniversiteyi bırakmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Hocaların üniversiteyi bırakmasını kişisel olarak doğru bulmuyorum. Çünkü çok bir deneyim-tecrübe –bilgi birikimi kaybı. Şu anki durumdan mutsuzlar. Yeterli bir ücret, uygun çalışma koşullarıyla; araştırmaların maddi ve araç gereçlerle desteklenmesi, eğitimin daha fazla ön plana çıkartılması düşüncelerini özgürce dile getirmesi... gibi iyileştirilmelerle hocaların üniversitelere geri dönmesi sağlanmalıdır.

Performansa dayalı sadece daha çok hasta bakan bu sisteme son verilmelidir. . Hasta hekim ilişkisini ticarileştirmeyen ve bizleri puan kaygısına terk etmeyen bir sistem istiyoruz.

Hocaların yarım gün üniversite hastanesin de yarım günde özelde çalışması da doğru değil. Olması gereken tam gün hastanede çalışmalarıdır. Bu durumda da hocaların ücret, özlük hakları korunmalı, düşünce özgürlüğü, araştırmaların desteklenmesi gereklidir. Özel muayenehanesi olan ve üniversite de çalışan öğretim elemanı sayısı çok fazla değil. Üniversite de kalan bu sisteme buralardan karşı olanlar var. Yıllık izinler ücret kesintile-

rine gidiyor bunun son bulmasını, teknik ekipman, yapı finans ve insan gücü açısından desteklenmek istiyoruz.

➤ **Sağlıktaki bu dönüşüm karşısında genç hekim adaylarına ne gibi öneriler de bulunmak istersiniz ?**

Tıp eğitimi toplumdan soyutlanabilen kendi içinde icra edilebilecek bir meslek değil aksine sürekli olarak insanlarla hayatla iç içe olan bir meslektir. Hekim yaşadığı toplumun sorunlarından dünya sorunlarından soyutlanamaz ve de soyutlanmamalıdır. Toplumda meydana gelen her türlü olay sağlık alanını da etkilemiş olacaktır. Sağlık sorunu içinde yaşadığımız toplumun bir parçası. Bir hastalığı tedavi edersek yeterince başarılı olmayız. Sağlık politikalarını bilmeliyiz. Onlara müdahil birer hekim olmalıyız...

Ye Tosunum Ye

Mihriban YILDIRIM
KTÜ TÖK, Dönem 5

AKP iktidarı gözü doymaz bir şekilde hayatımızdaki her şeyi piyasa koşullarına mahkum ediyor. Tüm kamu-sal haklarımızın paralılaştırıldığı günümüzde eğitim hak-kımız da saldırılardan nasibini almış durumda. Üniver-siteler halkın ihtiyaçlarına çözüm aramak şöyle dursun; bilimsel ve akademik bütün üniversiter olanakları ser-mayenin ihtiyaçlarına göre yeniden üretiyor.

YÖK, bir yandan kredi başına harç uygulaması ile eğitim hizmetlerini daha çok ticarileştirirken, bir yan-dan da tıp eğitime gizlice saldırılıyor. Doğrudan eğitim sistemine müdahale etmese bile sağlık sistemindeki en ufak değişim tıp eğitimini değiştirip, dönüştürüyor. Bu yüzdendir ki tıp eğitiminin niteliği sağlık sisteminden ayrı düşünülemez. Günümüz sağlık politikaları sağlıkta özelleştirme, kaynakların sermayeye aktarılması üzerine kurulmuştur. Sistemin kurgusunun doğal bir sonucu ola-rak özel hastaneler de zincirlerine zincir ekleyerek bü-yümektedirler. Bu artışa paralel olarak tıp fakülteleri ve kontenjanları da artıyor. Binası ve öğretim görevlisi ol-mayan; alt yapıdan yoksun tıp fakülteleri halkına hizmet etmek, onurlu bir mesleğe, insanca bir yaşama sahip ol-mak için mi hekim yetiştirecek? Çok açık ki hekim sayısı ne kadar artarsa işsizlik ve güvencesizlik o kadar artacak. Özel sektörde, piyasa koşullarında çalışacak ucuz işgücü sayısı da o kadar artacak. Sermaye kölelerini seçeceği pazarın yollarını açıyor. İşte bu yol tam da tıp eği-timimizin ortasından geçiyor. Bu saldırıyı destekleyen argümanın adı 'doktor sayımız yetersiz' oluyor. Bu bağlamda Sağlık Bakanlığı 2023 yılı hedeflerine bugünkü hekim sa-yısını 2 katına çıkarmayı hedef koy-muş. Türkiye'de tıp fakültesi sayısı 2006'dan 2010'a 50'den 77'ye çıktı. Kontenjanlar son iki yılda 4bin500'den 7bin500'e çıkarılmış ve sayının yeter-siz olduğu iddia edilerek kontenjanların 10bin'in üzerine çıkarılması hedeflenmiş. Öyle bir azimle ve işbirliği ile çalışılmış ki tıp fakültesi açma hızında dünyada birinci olmuş durumdayız. Üstelik Sağlık Bakanı Recep Akdağ hemşire açığının çok daha vahim olduğunu söylüyor. Atanamayan, vekil ebelik yapan hemşireler hepimizin malumu. Şimdilik işsiz hekim duymamış olabiliriz ama atanamayan iş bulamayan hemşireleri duyduk, biliyoruz. Uzman hekim sayısındaki dengesiz dağılımın sonucu olarak ortaya çıkan bazı alanlarda hekim yetersizlikleri ortaya çıkmaktadır. Soruna kalıcı bir çözüm bulmanın yolu yeni tıp fakülteleri açmak değil, uzman hekim kon-tenjanlarını dengeli bir şekilde planlamaktır. Dengesiz

planlamayı sağlıkta ticarileştirme ve sağlık çalışanların güvencesizleştirilmesine kılıf yapmak, sermayeye diken-siz gül bahçesi yaratmaktır. Kanun Hükmünde Karar-name çıkartma yetkisi yasaının süresinin dolmasına bir gün kalmışken yabancı doktor ve hemşire ithalatına izin çıkması da hayli manidardır. Hani, tabakta son kırıntılar kalsın "yesin doysun benim tosunum aç kocaman aç ağzını" der gibi. Beslendikçe saldıran bu 'tosun' hiç doy-muyor, doyacağı da yok...

Özel hastane sayısı ile mezun hekim sayısı arasındaki oran mezun hekim sayısı ile tıpta uzmanlık eğitimi kon-tenjanları arasındaki oranla tutmuyor. Piyasacılığın önü-nü açan 'rekabet' işte burada devreye giriyor. Rekabet, birlikte en faydalı olanı yapmak yerine en az çalışanla en karlı işi yapmayı esas alır. Tıpta uzmanlık sınavı, öğrenci sıralarındayken en büyük rekabet alanımız. Bu rekabet ortamını geliştirip bir kültür haline getirecek olan da dersane sistemidir. Tıpkı üniversite sınavını kazanmak için nasıl ki paralı eğitim kurumları şart olmuşsa bizimde TUS'u kazanabilmemiz için paralı eğitim kurumları şart olmuştur. Bununla birlikte pratiğe değil ezbere dayalı bir eğitim sistemi ağırlık kazanmıştır. Acımasız rekabet or-tamında kazanan(!) olmak için diğerlerinden bir farkın bir üstünlüğün olmalı. Bu rekabet ortamı fırsat eşitliğini bir kenara itiyor, yok sayıyor. Üste-lik artık diğerlerinden farkım olsun diye değil diğerlerinden farkım ol-masın diye binlerce lira harcıyoruz. Böylece paralı eğitim kolayca meş-rulaştırılıyor. Yani farklı olabilmek için artık başka şeylere de ihtiyaç olacak. Kendimizi hangi sermaye grubu neleri isterse ona göre yetişt-tireceğiz.

Bizler insan sağlığını korumak ve tedavi etmek için eğitim alıyoruz. Ne sağlık hakkı piyasanın koşullarına göre şekillenerek verilen eğitim kadar ucuz ne de eğitimi-miz piyasanın oyuncağı olacak kadar basittir. Umutlarla, iyi bir yaşam beklentisiyle girdiğimiz tıp fakülteleri artık beklediğimiz geleceğin kapılarını aralamıyor bizlere. Tıp eğitiminin zorlu bir süreç olduğunu söylemeye gerek yok hepimiz gördük ya da göreceğiz zamanla. Sermaye üni-versitelerimizden ve sağlık hakkımızdan elini çekmediği sürece tıp eğitimi nitelikli olamaz. Sağlıkta özelleştirme durmadıkça eğitim piyasa koşullarına göre şekil değiştir-meye devam edecektir. Tıp eğitimimize, geleceğimize, meslek onurumuza sahip çıkmak bizim ellerimizde. bir-likte ve büyüterek...

Kurultay'a Doğru

Aytek Hüseyin ÇELİKSÖZ
Hacettepe TÖK, Dönem 5

İntörn; tıp eğitiminde ilk beş senede öğrendiğini 6.senesinde uygulayan kişiye denir. Evet ilk beş sene yolda yürürken önünde düşüp bayılana çaresizce bakıyorken altıncı sene nasıl oluyorsa bu bilgiler beden oluyor. Henüz 6.sınıf olmayan tıp öğrencisinde bu niyetleri taşıyor. Gerçek anlamda niyet çünkü

kimse gerçekte bu dönemin ne olduğunu bir türlü bilemiyor. Son sene öğrencisinde ki kendisi intörn oluyor şikayet etmeyi, sıkılmayı, angarya yı hakareti unutursa bu duygulara sahip oluyor.

İntörnlük tıp eğitiminin yaşamsal önem taşıyan vazgeçilmez parçalarından biridir. İntörn kamudan eğitim hizmeti alan ve kamuya sağlık hizmeti veren iki nitelikli son sınıf öğrencisidir. Bu kısa ön tanımdan anlaşılacağı gibi bir tanımsızlık hakim. Bu tanımsızlığı sistemin iç dinamikleri tıp öğrencisi lehine, onu her konumda, her vasıfta, ücretsiz, sigortasız, üstelik har(a)ç alarak çalıştırmaktadır. Hayatını insan sağlığına, insanlığa vermeyi düşünen bireyler emin ki görev ve sorumlulukları dahilinde her işi yaparlar. Hasta bakıcısının işlerinden sekreterin işlerine varana kadar, hasta gözünden olayları daha net anlamak için her işte var olmak isterler.

Kısacası intrönler "işden kaçmazlar". Ama öyle güzel bir düzende yaşıyoruz ki senin adına eğitim dediğin işe senin bir üstün bile kölelik deyip sana emirler yağdırabiliyor. Senin birkaç ay sonra alana hizmet vermeye çıkacağını çoktan unutmuş oluyor.

Bizler tıp öğrencileri kolu olarak; intörnlük alanının tanımlanmasında sorunlar olup kullanılan kavramda (intörn) dahil olmak üzere yeniden tanımlanmasına,

intörnlük eğitiminin düzenlenmesinin yerel düzeyde değil ulusal düzeyde ele alınmasına, hasta başında 24 saat geçiren bu öğrencilere barınma, sigorta haklarının tam verilmesine ve tüm üniversite öğrencilerinden kalkması gerektiği gibi son sınıf tıp öğrencilerinden de har(a)çların kaldırılmasına, TUS ta geniş kapsamlı bir değişikliğe gidilmesine ACİL İHTİYAÇ olduğunu gördük.

Tüm bu sebepler ve özelinde daha ayrıntılı birlikteliğe gidilmesinin zorunluğunu olduğunun farkına vardık.24 KASIM perşembe 2011 tarihinde tüm tıp öğrencilerini Hacettepe Üniversitesi Yeşil Salonda İNTÖRN KURULTAY'ın da sorunlarımızı kolektif çözümler aramaya bekliyoruz...

İnsanca Yaşamak: Out, Kölelik: İn(Törn)

Ceyda TETİK

Ankara TÖK, Dönem 5

*Anlatılan senin hikayendir...

Bugün kendimi diğer günlerden farklı hissediyorum. Tüm gün boyunca kitabın karşısında oturdum ve sayfanın en başındaki, paragrafın en başındaki cümleye takıldım durdum. Sonra son verdim bu platonik bağlılığa ve sokağa attım kendimi. İlkokuldan kalma bir vicdan azabı var içimde: Eh bugün ders çalışmadım. Yalnız bugün uzun bir zamandır olduğundan farklı olarak kendimi suçlamıyorum artık, geriye dönüp bakarak yavaş yavaş suçlunun kim olduğunu anlıyorum.

İntörnlüğe başlamadan önceki düşlerim geliyor aklıma. İntörnlük döneminde meslek hayatımın en önemli sürecine gireceğimi, okulda teorik olarak öğrendiğim bilgileri hayata geçirip mesleki becerilerimi gittikçe arttıracığımı düşünmüştüm. Staj zamanları sadece izleyerek öğrenmeye çalıştığım-tamam itiraf ediyorum- aslında staj sonunda gireceğim sınavın derdine yanmaktan çok da önemsemediğim hastaya yaklaşım deneyimini bu sürede kazanacağımı düşünmüştüm. Tabi staj dönemindeki bu umursamazlığımın nedeni aslında okuldaki hocalarımızın da “neyi ne kadar biliyor ve uygulayabiliyor” u önemsemekten çok “neyi ne kadar ezberleyebiliyor” u önemsiyor olmasıydı. Okula ilk geldiğimde beklediğim gibi amerikan dizilerindeki her konuya hakim, araştırmacı iyi bir doktor olmak hayali; ezbere dayalı, bilimsellikten uzak, herşeyin sınava bağlı olduğu bir eğitim sisteminde, tek derdimin günü kurtarmak ve sınavları geçmek olmasıyla giderek yıkıldı. Her sınavdan önce binlerce sayfalık not yığınının önüne yığıp çıkabilecek yerleri çalışıp bilgileri yalnızca beynimin yakın bellek bölgesine gönderip “çıkmış soruların” yeniden sorulmasını ummaktan başka bir şey yaptığım yoktu artık. Yine de son sınıfta, insiyatif bize bırakıldığında bir şeylerin anlaşılacağı yalanına kendimi inandırmayı başarmıştım.

İntörnlüğümün ilk günü “Her türlü hasta için sırasıyla neler yapabilirim” sorusuyla bu döneme başladığımda önce beni koca koca dosyalar karşıladı doldurmak için. Sonra taşımak için tıbbi malzemeler verildi, sanırım bir

yandan TUS, bir yandan nöbetler yükünün yanında hafif bile kaldıklarını söyleyebilirim. Acilde 2 saat makinelelerin yapması gereken ambuyu elle yapmak da acile gelen hastaya boş yer olduğu halde tüm hastanenin dolu olduğunu söylemek kadar canımı yakmadı. Sonrası mı? Sonrası ne bildiğinizin staj dönemindekinden bile daha az önemli olması, personel açığını kapatmak için ‘ne iş olsa yap(tırıl)mak’, tutulan nöbetlerle evde mi yoksa hastanede mi yaşadığını anlayamama yani “yer oryantasyonu tam olmama”... gibi uzar gider. Öte yandan “çayda dem, hastanede kıdem” denir ya en kıdemsiz olarak herkesden azar işitmemizin nedeni en üsttekiler herkesi fırçalamaya alıştığından, daha alttakilerin de artık sürekli ezilmekten bıkmalarından olsa gerek. Kimi zaman sıksanız da dişinizi “bir sene kaldı, sonra rahatım, arkadan gelenlerde biz nasıl yaptırırsak yapsınlar” bile deseniz çoğu kez tepenizin tasını atmış bulursunuz kendinizi. Ve sonrasında da rahat olmayacağınızdan emin olmalısınız aslında. Hastalara yardım edeceğime inanarak (özellikle yoksul olan insanlara) geldiğim fakülteden doktor olduktan sonrasına dair de çok şey öğrendim. Şu anda görüyorum; sağlığın ne kadar pahalı ve kompleks bir hizmet haline geldiğini. Öyle ki acil servise gelen bir hasta bile sana ulaşamıyor. Sen muayenesini ücretsiz yapsan bile hastaya yapılması gereken işlerin her biri para demek. Sağlık hakkı bir insanın en temel hakkı. Niye bir kişinin sağlık hakkını alması için birinin yardımına ihtiyacı olsun?

Bunun yanında bir de başımda TUS belası. İki yıldan beri sınava çalışıyorum, dershaneye gidiyorum. Yetmedi kitaplara para veriyorum. Var olan tüm boş vakitlerimi TUS a yatırıp bir yandan sadece hastaların damarlarıyla, dosyalarıyla ilgilenirken bir yandan yaşamımın geri kalanın kaderini belirlemek için test kitapçıklarına gömülüyorum. Bu koşuşturmacada daha iyi ders çalışmak için hiç hasta gelmemesini dilediğim günler çok oluyor. Ama ben bu kadar uğraşırken kendi başıma doktorluğu beş şıkka indiren TUS rezaleti soruların çalınmasıyla sırf kendi bataklıklarını kamufle edip temiz görünmek için keyfi olarak geç bir tarihe ertelenebiliyor. O korkuyu, stresi bize ikinci kez yaşatmakta hiçbir sakınca görmü-

* K. Marx

yorlar. Tüm vücudumda altı yılın yorgunluğunu hissediyorum ama bu durumumu hiçbir tıbbi terim ile açıklayamıyorum.

Velhasıl kelam hangi bilgiyi nerede nasıl kullanacağımı bilmeden mezun olduğumun, bu kadar yorulmama, sömürülmeme, kendimi bir o kadar değersiz hissetmeme, bir yıl boyunca ücretsiz ve güvencesiz çalışmama ama emeğimin “intörn bunu anca yapmıştır “ diye değersizleştirilmesine, hastafobik hale geldiğimin, ne işe yaradığımı kendimin bile tanımlayamadığının farkındayım nihayet...

Tüm gün boyunca bunları düşünerek yürüdüm sokaklarda amaçsızca. Sonra bir ağacın önüne geldim ve rüzgar karşısında hareketlerini izledim. Rüzgar yapraklarını savuruyordu ama ağacın dalları rüzgara karşı direniyor ve dimdik duruyordu. Bu ağaç ben değil biz olmalıydı aynen yukarıdaki öykünün benim değil bizim öykümüz olduğu gibi. Sakın birşeyler değişmez demeyin kaç defa uğraştık birşeyleri değiştirmek için? Birkaç mücadeleyi de örnek göstermeyin bana hanginiz iki defa emekleyerek yürümeyi öğrendiniz? Ayağını yerden kaldırmaya cesaret edemeyen kimse yüzmeyi öğrenemez. Ben artık hayal kurmak ve özgürleşmek istiyorum. Bunun da artık birlikte örgütlü (bu kelimedede artık beni korkutmuyor!!!) ve gerçekten ne istediğini bilen bir mücadele ile olacağını biliyorum.Var olanla, kötü olanla yalnızca karşı olmaktan ziyade yerine bizden yana olanı koyarak mücadeleye edileceğini öğrendim sonunda. Bunun için aynı bir ağacın dalları, yaprakları gibi rüzgara birlikte karşı koymamız gerekiyor. Bu öyküyü tersden yazabilmek için ortaya bir emek koymak gerekiyor...

TUS ve Dershanecilik

Sezen İNGİLOK
Dokuz Eylül TÖK

Altı senelik tıp eğitiminin ki kimi üniversitelerde İngilizce hazırlık mecburiyetinden yedi sene olabilen uzunca bir serüvenin dayandığı en son nokta Tıpta Uzmanlık Sınavı. Birinci sınıftan başlayarak yöneltilen ‘Hangi bölümü istiyorsun’ sorularıyla özellikle de aile ve toplum baskısıyla tercih olmaktan çıkarılan, girilmesi zorunluluk haline gelen bir nevi çıkmaz sokak .Senede açılan yalnızca bin küsur kadro ve bunun yedi sekiz katı sayıda mezun olan tıp öğrencisi. Yaşadığımız büyük çelişki. Korumacı sağlık hizmetlerinden koparılmış Sağlıkta Dönüşümün en büyük ayaklarından biri olan Aile Hekimliği sonrasında daha bir gözde olan uzmanlık alanları.

Hepimiz biliyoruz ki büyük piyasa alanlarından biri de sağlıktır. Özelleştirme politikaları ve beraberinde parsel parsel satılan üniversitelerimiz, laboratuvarlarımız, firmalarca yürütülen sözde bilimsel projeler, hizmet sunumunda kullanılan teknolojik aletler sağlık sektöründe nasıl büyük karlar sağlanabileceğini gözler önüne sermeye yarayan uygulamalar. Son 10 yılda ise tıp eğitiminde yeni bir sermaye alanı daha doğmuş bulunmakta ki bunun adı ‘TUS dershaneleri’. Bir senede öğrencilerden aldıkları ücretlerle, her geçen gün kampüslerde açtıkları şubeleriyle, sattıkları kitaplarıyla alabildiğine büyümektedir. Önceleri mezun olup pratisyen hekimlik yapmakta olan, bilgileri tazeliğini yitirmiş, ders çalışmaya vakit ayıramayan, ama uzmanlık hayallerinden vazgeçemeyen doktorlara yönelik bir alanken sonraları intörnler tarafından tercih edilmeye başlanan şimdilerdeyse tıp fakültesi 3. Sınıf öğrencilerin dahi gittiği bir kurum oldu TUS dershaneleri. Her yeni pazar alanına büyük bir iştahla yaklaşan kapitalistler tıp öğrencilerine yılda 7,5 – 8 bin lira gibi uçuk rakamlarla uzmanlık geleceği vaatlerinde bulunmaktadır. Daha kliniğe geçmemiş 2., 3. Sınıflar arasından seçilen bir takım öğrenciler (ki bu kişilerin kimler tarafından seçildiğini, nereye bağlı olduklarını belirtmeye gerek yok) dershaneye getirdik-

leri öğrenci sayısına göre bedava dersler almakta, kitap çekilişleri, ücretsiz dersane çekilişleriyle tıp eğitiminin en verimli olması gereken klinik uygulama dönemlerinde öğrencilerin beynini TUS kaygısı ile doldurmaktadır. Bir yandan dersane yöneticilerinin çalıştırdıkları eğitmenlere yaptığı ahlaksızca konuşmaları cd'lere bastırıp öğrencilere kendi reklamlarını yapmaya çalışan başka dershaneler, bir yandan dershanede verdikleri eğitimden aldıkları yüksek rakamlardaki ücretlerle her sene defalarca TUS'a girme girişiminde bulunan profesörler, doçentler. Ailesinin maddi olanakları yeterli olmayan, çekilişlerden ücretsiz dersane çıkmayan öğrencilere sunulan mezuniyet sonrası ödeme seçenekleri mi diyelim yoksa dershaneye gitmeyip TUS'ta kendi çalışmalarıyla derece yapan öğrencilere reklam amaçlı verilen arabaları, evleri mi diyelim...

Durum buyken ilginç gelmeli ki bugün Türkiye’de son dönemde iptal edilen KPSS , TUS gibi sınavlardan sonra belli olmayan sınav tarihlerini büyük dersane sahipleri herkesten önce hatta hükümetin beyanından önce bile öğrencilere iletebilmektedir. Bugünlerde ‘TUS’ta uygulanan sınav sistemi değişecek, mülakatlar geri gelecek’ sözlerini

ortada resmi bir açıklama yokken bu insanların ağzından duyunca belki de ilerleyen günlerde ‘mülakat kursları’ açarlar demek kaçınılmaz olmaktadır. Günde 10 saat ders veren bu kurumlar hocalarını uçakla bir şehirden bir şehre göndermekte , her sene soru tahlilleri için eğitmenlerini TUS'a sokmakta ve bir sonraki sene için çıkabilecek sorular tasarlamaktadır. Dershanedeki dersler sırasında ‘Bu soru kesin çıkacak arkadaşlar !’ yahut ‘Senelerdir bekliyorduk bu soruyu sonunda çıktı’ tarzında ifadelerle öğrencilerin gözünde dershaneleri daha bir değerli ve meşru kılmaktadır. İzmir gibi büyük bir şehirdeki tıp fakültelerinden birinde 130 kişilik mevcut sınıftan sadece 10 kişi gibi bir azınlık dershaneye gitmiyorsa , üniversitedeki dersler sırasında TUS kitapları açılıp,

hekimlik mesleğinin en önemli ayaklarından biri olan pratik uygulamalardan kaçan öğrenciler kütüphanelere, dershanelerin offline dinleme merkezlerine koşup harıl harıl TUS'a çalışıyorsa öğrencilerin oturup bir kez daha düşünmesi gerekmektedir. Çok nadirdir son dönemde bir tıp öğrencisinin ağzından 'Pratisyen (şimdilerde aile hekimi demek gerekiyor) olacağım, koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışacağım, alana çıkacağım' laflarını duyalım. Mezun olanla kazanıp uzmanlık kadrolarına yerleşebilecek öğrenciler arasında böylesine bir uçurum varken sistemin baskısıyla öyle bir hale geldik ki herkes tek, ortak bir amaç uğruna çalışıyor 'uzmanlık'. Tam Gün Yasası'yla kendi kaderlerine terk edilecek, performans odaklı primlerle döndürülmeye çalışılacak üniversitelerde hizmet vermeye başlayınca uzmanlık hayallerinin hizmet vermek odaklı olmaktan çıkıp, pastadan en büyük payı almak amaçlı olacağını görmek bu durumun en acı yanı olacaktır herhalde.

Şimdi sırada 80 sonrasında dönüştürülen üniversitelerden, pasifize edilmeye çalışılan öğrencilerden, birbirinden kopuk şehirden kopuk kampüsler arasında hastane ortamıyla diğer öğrencilerden daha bir kopmak zorunda bırakılan tıp öğrencilerinden hepimizin sıkça duyduğu şu diyaloglar var...

* Ya arkadaş bedava dersane çıktı çekilişten. Çıkmıyordun gitmezdim!

* Ayşe sen de mi gidiyorsun? Bir ben mi kaldım gitmeyen ? Benim neyim eksik ben de gideyim...

* Taksitle öderim yahu, nasıl olsa doktor olunca çok kazanacam!

* TUS'ta birinci çıkarmış bu dersane arkadaş! İlk yüzde de baya öğrencisi varmış. Ben de derece yaparım belki belli mi olur, en iyisi gitmek..

* Ben kendim çalışamam, bana birinin anlatması gerekiyor. Gitmem lazım dershaneye yoksa kazanamam.

* Hoca çok güzel anlatıyor gittim dinledim, okulda da iyi anlatamadılar bir çok dersi. Dershaneye gidince anladım hepsini.

* TUS kampına gideceğim ben, hızlı tekrar çok iyi oluyormuş. Kesin kazanırım gidersem

Tercih bize kalmış. Ya bu devran böyle gelmiş böyle gider diyerekten sistemin çarkında dönmeye mecbur olacağız yahut eleştiren, sorgulayan, mücadele eden tavrımızdan ödün vermeden 'TUS Dershaneciliği Son Bulsun', 'Uzmanlıkta Köle, TUS'ta Koyun Olmayacağız' sloganlarımızı alanlarda yükselteceğiz.

Dünya Sağlık Örgütü ('Who' Care's)

Ash GÜNER
Eskişehir TÖK

Dünya Sağlık örgütü 2. Dünya Savaşı'ndan sonra "tüm insanların olabilen en üst sağlık düzeyine ulaşmaları" amacıyla kurulmuş bir örgüt. Nitekim 2. Dünya Savaşı'nın getirdiği büyük yıkım Birleşmiş Milletlerin yeniden yapılanmasını gerektirdiği gibi BM'ye bağlı böyle bir örgütün varlığını da zorunlu kılıyordu. Dünya Sağlık Örgütü kurulduğu 1948 yılında diğer uluslararası örgütlerden farklı olarak tüm dünya ülkelerini üye kabul etmiştir. DSÖ'nün genel işleyişine baktığımızda üye her ülke eşit oy hakkına sahip ve hizmetlerin finansı için nüfusuna göre örgüte katkı sağlamaktadır. Kurulduğu yıllarda öncelikli sağlık gereksinimleri tüm üyelerle birlikte kararlaştırılıyor ve en çok sağlık gereksinimine ihtiyaç duyan, en yoğun hizmeti alıyordu.

Tüm bunlar DSÖ'ne diğer uluslararası örgütlerden farklı olarak daha demokratik bir nitelik kazandırıyor. DSÖ aynı zamanda insanların sağlığından hükümetleri sorumlu tutan, sağlığın kamusal bir hizmet olduğunu söyleyen, sağlığı sosyal bir hak olarak tanımlayan bir anayasaya sahip. Bu uluslararası yapı ve anayasa ile demokratik, ilerici, sosyal haklardan yana görünen DSÖ kurulduğu günden bu yana aslında aynı BM ve diğer uluslararası örgütler gibi çeşitli baskılara, taraf tutmalara, etkilere açık olmuştur. ABD'nin örgüt içindeki etkisi, kurulduğu ilk yıllardan beri, örgütün bütçesinin yarısına yakınının ABD tarafından karşılanmasından dolayı, baskın olmuştur. Aslında genel kurulda tek bir oyu olmasına karşın ve DSÖ'nün, anayasası gereği, ülkeler arasındaki ideolojik farklar ve politik çekişmelere taraf olamamasına karşın, ABD bu mali güç ve yandaşlarının desteği ile DSÖ'nün politikalarında yönlendirici olmaktadır. ABD kendisinin ya da uluslararası tekellerin çıkarlarına olan kararlarda DSÖ'yle her dönemde çatışmalar yaşamıştır. Yani sağlık politikaları her dönemde dünyadaki ekonomik ve siyasal gelişmelerle birlikte ilerlemiş, uluslararası

politikada etkin olan ülkelerin istediği şekli almıştır. Bu bazı dönemlerde ABD olmuş bazı dönemlerde de tıpkı 1960-70lere gelindiğindeki gibi Sovyetler Birliği başta olmakla beraber halkçı yönetimler olmuştur. Bu anlayışla 1978 DSÖ için bir milat sayılabilecek bir yıldır. O yıl DSÖ'nün Alma Ata'da düzenlediği uluslararası toplantıda birincil sağlık hizmetinin temel sağlık politikası olmasına karar verilirken nitekim örgüt genel kurulu içinde yeni bağımsızlığına kavuşan ülkelerle ilerici ülkeler birlikte çoğunluğu oluşturuyordu. Böylece DSÖ'nün çehresi değişmiş ve DSÖ sahip olması gereken vizyonu tam olarak kazanmaya başlamıştı. Sağlık sorunlarının temelinde sosyoekonomik sebepler aranmaya başlanmış,

temel sağlık hizmetleri programı benimsenmişti. Temel sağlık hizmetleri kavramı sağlığın, sağlık hizmetlerinden çok yaşamın diğer alanlarındaki etmenlerinin, beslenmenin, barınmanın, çevre sağlığının varlığına bağlı olduğunu savunur, sağlık hizmetleri içinde de önceliği hastanelere değil, ilk basamak ve koruyucu hizmetlere verir. Ülkeler arasında veya ülke içinde çeşitli sosyal tabakalar arasında ekonomik sebeplerden dolayı mevcut bulunan büyük sağlık farklarını kabul edilemez olarak niteler ve kaynakların adil bir şekilde

dağıtılması gerektiğini ileri sürer. Ama bu program hayata geçirilemedi; çünkü temel sağlık hizmetlerinin gerçekleşmesi demek gelir dağılımında adaleti, sağlık hizmetlerinin yanında beslenme, barınma, çevre sağlığı gibi alanlarda da kamusal hizmetlerin yeterli olmasını gerektiriyordu. Kapitalizm krizinin henüz patlak vermediği yıllarda DSÖ aynı zamanda "ırkçılık ve sağlık", "barış ve sağlık", "işkence ve sağlık" gibi kampanyalarda başlatıyordu fakat kapitalist sistemin halen devam eden krizinin başlamasıyla bu sistem içinde kaçınılmaz olarak değerlendirilen dönüşüm, en kısa şekliyle ifade etmek gerekirse, önemli bir manevra olmuştur. Kapitalist siste-

mi içinde bulunduğu krizden kurtarma amacı taşıyan ve kaçınılmaz olduğu savunulan tartışmaların siyasi boyutu ise konunun en az ekonomik boyutları kadar önemli ve derindir. Kaynaklarını yeni liberalizmden alan ve yeni sağ olarak isimlendirilen düşünce sistemi yeniden yapılanma kavramını bu anlamda sadece dönüşüm sürecini ifade eden bir kavram olarak değil aynı zamanda siyasal bir yaklaşım, kapitalizme özgü bir ideoloji olarak 1970li yılların ortalarından bu yana kararlılıkla savunmuştur. Bu ideolojinin Türkiye'deki yansıması da Özal hükümeti zamanına denk düşer ve ondan sonra gelen bütün hükümetlerde ve şu an ki AKP iktidarında bunu net bir şekilde görmekteyiz. Nitekim başta IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi çeşitli uluslararası örgütler bu çerçevede kapitalist sistemin yeniden yapılanmasına, dünya çapında geçerlilik kazandırmanın araçları olarak görülmüştür ve bu aşamada DSÖ de payına düşen görevi üstlenmiştir. Bu örgüt ve birlikler sermayenin, ulusal yada uluslararası tekellerin çıkarlarını, bir taraftan ülkemizde ve bizim gibi ülkelerde belirli plan ve programlar aracılığıyla uygulamaya çalışırken, diğer taraftan tekeller için yeni pazar alanları yaratmaya çalışmışlardır. Sağlık da bu dönüşüm ve yeni oluşturulacak pazarlar içinde önemli bir yer tutmaktaydı. Bu amaç doğrultusunda Dünya Sağlık Örgütü de Türkiye gibi ülkelere sağlıkta dönüşüm programları, kamu özel ortaklığı projeleri önermeye başladı. Küreselleşme adı altında tüm dünya ülkelerine dayatılan bu programlar kamunun küçültülmesini, kamu ve sosyal harcamaların azaltılarak kaynakların özel sektöre yöneltilmesini, para ve işçi piyasalarının düzensizleştirilmesi, kamunun sağlık ve eğitim gibi sektörlerden çekilerek yerini özel sektöre bırakmasını, kamu sağlık kurumlarının tasfiye edilmesini, sosyal güvencide devlet bütçesi yerine primlerle mali kaynak sağlanan sigortacılığın getirilmesini öngörmekte idi. Artık hastalar “müşteri”, sağlık kurumları “işletme”, kamu sağlık hizmeti ise “piyasa” oluyordu. Bu politikaları uygulayan dünya ülkelerinde, sağlık hizmetlerine ulaşım zorlaşmış, sağlık için cepten katkılar artmış, ilaç ve teknoloji kullanımı yükseldiği için sağlık harcamaları fırlamış, koruyucu sağlık hizmetleri gözden çıkarılmış durumdadır. Güçlü

sermaye ülkelerinin ve tekellerin baskısı altında kalan DSÖ kuruluşundaki toplumcu konumundan giderek uzaklaşmış, bu nedenle de dünya sağlık politikalarını belirlemekte etkisiz kalmıştır. Sağlığın vazgeçilmez bir hak olduğu ilkesi artık ne neo-liberal dünyamızda, ne DSÖ nezdinde geçerli değildir. DSÖ uluslararası bir örgüttür ve aynı diğer uluslararası örgütler gibi politikalarının sınırlı egemen dünya görüşü olan emperyalizm tarafından çizilecektir. Hâlbuki tüm dünyada, 1978'lerde, sağlığın bir sosyal hak olduğu rüzgârları da esmişti. Ne zaman ki toplumlar dünyanın ve insanlığın kaynaklarını sömüren, baskıcı, acımasız, adaletsiz, piyasacı bu dünya düzeninden kurtulurlarsa, kendi ülkelerinde ve dünyada kardeşliği, barışı, paylaşmayı, özgürlüğü, demokrasiyi egemen kılarlarsa Dünya

Sağlık Örgütü de o zaman gerçek işlevine kavuşabilecektir.

Anlatılan Senin Hikayendir

Susamber DİK

Mersin TÖK, Dönem 6

Üniversiteli genç bir kadın... Okuyabilmek için çalışmak zorundaydı. Çünkü her şeyi alınır satılır hale getiren sistemin kısıcında olan eğitim bir hak olmaktan çıkmıştı. Bir gece işten eve dönerken, o vakit ki gece zifiri karanlık ve o vakit ki gece kadar kararımış zihinleri kirden tozdan iki kişinin erkeklik tatminine kurban gidiyor. Bir metro istasyonunda rastlanıyor bedenine üzerinde hırpalanmışlığın, zorbalığın izleri... Ruhu ise dağılmış işgal edildiğinden, yenildiğinden.

Sevgi, bu sefer reddediyor kocasını, hiç olmazsa buna hakkım olmalı diyor. Kocasına direnince kocası önce biraz dövüyor onu sonra yapıyor 'işini'. Yediği tokadın şiddeti değil onu acıtan; içinden bir şeyler kopup gidiyor her seferinde, kendinden yitiriyor. Çaresizliği acıtıyor onu mecbur kalışı; mecbur bıraktırlışı. Çare aramamış değildi, denemişti. Mesela başvurmuştu karakola bir keresinde gerisin geriye yollanmıştı 'o senin erindir'. Sığınacak başka bir çatı aramıştı da bulamamıştı. 'benim kadını sığınmaz' buyurmuştu birileri... Evet, sığınmadı sığınmadı; mecbur bıraktırlıldı yavaş yavaş ölmeye-tükenmeye Sevgi...

Serbest bölgede çalışıyor Fatma azami işgücü ile boğaz tokluğuna güvencesi olmadan. Öyle istiyor kapitalizm denen şey, ataerki hemen yandaş oluyor kapitalizme: 'evliysen 2 yıl hamile kalmayacaksın' diyor işveren 'bekârsan da evlenmeyeceksin'. Kabul ediyor Fatma hayatta kalabilmek için bu şart diyor...

11 yaşındaydı Berfin. Daha 1 hafta öncesine kadar oyun oynuyordu arkadaşlarıyla, okula da gidiyordu. Ama bacaklarının arasından kan akalı beri yani son iki gündür bir amcanın karısı olacağından bahsediliyordu. İyi de para vereceklermiş hani karşılığında; pahası biçilmiş, 2 inek 3 koyun ediyormuş geleceği; akıp giden kanla birlikte ölüyor Berfin, gelinliği kefeni oluyor, açamadan soluyor...

Panzerin üstünde görüyoruz Dilşat'ı, öfkeli ki yoldaşı öldürülmüş Hopa'da, HES lere geçit yok dediği için, akarsularını topraklarını rant için talan eden AKP' nin sermayesinin önünde siper olduğu için. Ama tek başına panzerin üstüne çıkabilecek kadar öfkeli, öfkesi isyana ve güce dönüşmüş bir kadın ve böyle daha birçok kadının var olabileceği fikri korkutuyor onları, öyle ki hınçla vuruyorlar kadın olana, kasıklarına rahmine. Öyle korkuyor ki AKP bu figürden; yetmiyor kalça kemiğinin kırılması, namus kisvesi altında saldırıyor birisi "kadın mıdır kız mıdır bilmem", ne işi vardı panzerin üstünde' diye. Dilşat kaç ay sonra yeni yeni başlıyor ayağını yere dokundurabilmeye. Eskisi gibi yürüyebilecek mi? Muamma...

Bir yandan boşbakan 'kadın erkek eşitliğine inanmıyorum' diye çığırtırken yüksek makamlardan, bir yandan kadın şiddetle koyun koyuna yaşamaya mecbur bırakılıyor. 3 çocuk yap denilerek zaten toplumda var olmakta zorlanan kadın eve hapsedilmeye çalışılıyor. Birileri de köşelerinde 'tecavüz one night stand sayılsın' diyerek o kokuşmuş eril erk zihniyeti başka bir formda açığa döküyor. Bir yandan kadınlar üzerinden gericilik yeniden örgütlenerek yükseltiliyor. Bunca eşitsizlik tahakküm baskı altında kadının özgürleşmesinin önündeki tek engel

aslında onu daha da görünmez kılacak ve kısıtlayacak olan türbanmış gibi konuşulurken; kadınlar evde kocalarından, işyerinde patronlarından, okullarda karşı cinsten ya da erk sahiplerinden şiddetin binbir çeşidini görmeye, töre uğruna öldürülmeye, çocuk yaşta tacize tecavüze uğramaya devam ediyor. Gazetelerin sürmanşetlerinde kocaları tarafından öldürülmüş kadınların fotoğrafları pornografik bir malzemeymiş gibi hiçbir kişilik hakkı gözetilmeksizin yayınlanabiliyor. Pek saygıdeğer bulunan hakim olmuş ama amcalkıtan, beylikten kurtulamamışlar kalemlerini kırarak; tecavüze uğrayan kadınları teca-

vüzcüsünün kollarına atarak tekrar ceza kesmekten hiç mi hiç gocunmuyor. Değil yasaların kadınları koruması; erkekler için yapılan yasalar da kadın cinsinin esamesi okunmazken gazetelerin 3. sayfalarına kadın cinayetleri dar geliyor.

Dünyanın neresinde olursan ol kapitalizmin hakim olduğu her yerde kadınlar üzerinde eril tahakküm – ataerki- mevcuttur. İktidar yapıları sistemde eşitsizlikten kaynaklanacak her türlü ‘düzensizliği’ zapt-ı rapt altına almak statükoyu sağlamak ve maksimum verim almak için güce ihtiyaç duyar ve bunu ataerki sayesinde yapar yani iktidarlar başından beri erildir. Eşitsizliğin kurumsallaştığı ‘alt sınıfların üsttekilere değer aktarımı yaptığı ve iktidar yapılarının biçimlendiği her yerde kadınların konumu ikincilerdir. Her türlü sömürü uygulamasına dayanak oluşturan koyun koyuna giden ataerki farklı tarihsel dönemlerde farklı coğrafyalarda farklı şekillerde ortaya çıkar ve biçimlenir. Yani getirisi sadece erkeklerin kadınları tahakküm altında tutması olarak kalmaz temel olarak güçlülerin güçsüzlere hakim olmasını sağlar. Buna göre bir kadınsanız konumunuz zaten ikincildir. Ama işçi bir kadınsanız Fatma gibi, bir Kürt kadınsanız Berfin gibi, hele de hem Kürt hem işçi bir kadınsanız konumunuz üçüncü ya da dördüncü sınıf vatandaşlığı kadar geriliyor. Yani kadının maruz kaldığı eşitsizlik hiçbir zaman içinde bulunduğu sınıfın ya da etnisitenin uğradığı eşitsizlikle eş değer değildir, dolayısıyla ezen sınıf kadınıyla ezilen sınıfın kadınının arasındaki eşitsizlik de bir o kadar derindir.

Biliyor kadın ‘anlatılanın kendi hikâyesi’ olduğunu; susmuyor artık, eline alıyor kalemi kendi hikayesini kendi yazmaya başlıyor. Gözyaşlarından, tükenmişlikten, küllerinden yaratıyor kendini, yeniden. Susmuyor bedeni üzerindeki kontrol hakkını, evini yıkanlara karşı barınma hakkını savunuyor; eşdeğer işe eşit ücret güvenceli iş diyerek taşeronla karşı direniyor, sağlığın piyasalaştırıl-

masına ve sağlık hizmeti alabilmesi için babaya – kocaya bağımlı kılınmasına karşı kendinin ve daha da önemlisi çocuğunun sağlığı için sağlık hakkına sahip çıkıyor. Tazice tecavüze meydan okuyor. Her türlü eşitsizliğe karşı çıkıyor.

“Konuşuyor. Tek başına bir kadın gibi değil, kendisi için büyük bir gerçeği bulmuş bir kadın gibi... Daha çok bir sınıfa ait tüm kadınların ne düşündüğünü ifade etmek için, tüm diğer kadınlar için var olan bir kadın gibi konuşuyor. Düşünceleri baskı altında tutulan bir sınıfın ortasında, düşüncesi baskıya rağmen gelişmiş bir kadın gibi konuşuyor. Binlerce ve milyonlarca kadın onunla aynı şeyi söyledikleri için, ne söylüyorsa doğru. O yarınların kadını; ya da ifade etme yürekliliğini gösterirsek: O bugünün kadını.” *

(Dilşat’a ve de mücadele eden ve bir gün mücadeleye katılacak olan tüm kadınlara...)

Kaynaklar

- 1) www.sendika.org Arşiv- Kadın
- 2) Küreselleşme, Kadın ve ‘Yeni’ Ataerki – Temel Demirer, Sibel Özbudun, Cahide Sarı
- 3) Halkın Devrimci Yolu , Ocak-Mart 2010
- 4)* : Louis Aragon, Basel’ in Çanları

Bizi Duyan, Gören Var Mı?

Zeynep Sedef VAROL
Çapa TÖK, Dönem 6

Dünya erkeğin evi, ev kadının dünyası demiş Clara Zetkin. Esasta toplumsal yapının ataerkil dinamikleri açısından genel bir analizi olan bu söz kadın için her türlü ikincilleştirilme, yok sayılma durumunda akla gelebilmektedir.

Yazının konusu son bir yılımızı bir hayli meşgul eden medyadaki cinsiyetçilik. Clara Zetkin'in sözünün girizgah olması bu sözün dünyayı gözleyen medyanın gözünü de biçimlendirmesinden ilham alınarak kullanıldı. Dünyaya bakan kameralar, kamera-'man'lar yani erkek kamera kullanıcıları tarafından kullanılıyor. Bin yılların getirdiği erkek egemen bakış açısını daha doğduğu andan itibaren her erkek gibi kazanmaya hak kazanan ve bunu ilerleyen zamanlarda bir iktidar aracı olarak kullanacak olan kamera-manların dünya görüntüsünde kadınlar pekala

evi dünyası olan ve o ev içinde türlü numaralarla dünyalar yaratan bir cins oluveriyor. Ve yine bu gözlerin gördüğü görüntüler erkek dünyaya hizmet etmek adına yani erkekler için çekiliyor. Burada gelen itirazları duyar gibiyim: 'Kadın kameramanlar da var bir kere', 'kadın yönetmenler de var', 'sinema,dizi sektöründe çalışan bir sürü kadın var'... Kadınların emekçisi olduğu bir sürü kamusal alan var. Fakat kamusal alanlar var oluşları gereği eril bir karaktere sahiptirler. Bu yüzden kamusal alanın iktidarı yani yönetsel gücü eril bir güçtür. Bunun medyadaki somut örneği ana akım medyada hiçbir kanal ve haber yönetmenin, gazete editörünün kadın yahut erkek dışında herhangi bir cinsel kimlikte birinin olmamasıdır.

Sokağa çıkıp sorsanız insanların dünya görüşlerini büyük ölçüde etkileyen gücün günlük haber bültenleri, gazete haberleri olduğunu anlarsınız. Medyanın bu ayağının aklının kadın bakış açısından yoksun olması doğrudan haberlerin aktarılış dilini, cinsiyetçiliği yeniden üretip üretmediğini etkiliyor. Örneğin Münevver Karabulut cinayeti gibi medyatik değer taşımayan kadın cinayetlerini asla ana haber bültenlerinde göremeyeceğiniz gibi haber bültenlerinin sonunda ikram servisi gibi 'yürek hoplatan' görüntülerde metalaştırılan kadın bedenlerini sıkça görebilirsiniz. Ya da yıllardır yaz kış demeden kaybolan evlatlarını arayan Cumartesi Annelerini başbakan 'ne idükleri belirsiz terör yandaşları' ilan ettiğinde gazete sayfalarında göremediniz fakat yine aynı başbakan bugün timsah gözyaşları eşliğinde anaları kucakladığını ilan ettiğinde boy boy eril siyasi iktidar izinli fotoğraf karelerinde anaların acısını bir medya malzemesi olarak görebiliyorsunuz.

Medyanın cinsiyetçiliği hat safhada tutan 'popüler' ayağı ise ülkemizde dünya ortalamasının üstünde yayın süresine ve izlenme oranına sahip yerli diziler. Yakın dönemde 'Türk aile yapısı'na aykırılığı ile reytingi arasında trajikomik bir bağlantı olan çok sayıda diziye şahit olduk. İnsanların bir yandan RTÜK'e kaldırılması için şikayet ettikleri dizilerin nasıl bu kadar çok izlendiği ise toplumumuzdaki arada kalmış ataerkil kültür varyasyonunun ve iki yüzlü ahlak anlayışının bir göstergesidir. Örneğin Orta Doğu ve Balkanların ünlü dizisi Aşk-ı Memnu'da Bihter karakterinin kocasının yeğeniyle bir-

likte olmasının onu bu dünyanın en aşağılık ve zavallı insanı haline getirdiğini, bu suçun cezası olarak ancak ve ancak kendi kendini öldürdüğünü görünce rahatlayan seyirci, Bihter'in kocası Adnan'ın aynı kadına evlilik içi tecavüz etmesini normal ve 'hak edilen' bir şeymiş gibi soğuk kanlılıkla izleyebiliyor. Öyle ki Bihter karak-

terini oynayan kadın oyuncunun farklı bir dizide vahşice tecavüze uğraması bile seyirciyi zevkten dört köşe hale getirebiliyor. Fatmagül'ün suçu karanlıkta tecavüzcülerin onu Bihter sanması ilan ediledurulurken bu ülkede zihinsel engelli bir kız çocuğu 4 kişi tarafından Fatmagül gibi tecavüze uğruyor... Bunlar olurken Yaprak Dökümü dizisinde sarsılmaz Türk aile yapısının 'baba'sı Ali Rıza Bey'in erkekliğinin gereği olan ailenin namusunu koruma kollama, aile bireylerinin hayatlarına baba figürü olarak müdahale etme yeteneğinin azaldığını gördükçe kahrolan seyirci, bu durumun en önemli sebebi olan, Ali Rıza Bey'in güçsüz düşmesine katil oğlundan bile daha fazla neden olan birer prenses gibi yetiştirdiği kızlarının edepsizliklerini izledikçe göz yaşı seli oluşturuyor. Tür-lü dizilerde doğuştan karizmatik kötü adamların yanına sadomazoşist eğilimli fitne fesat peşinde koşan kadınlar yerleştiriliveriliyor. 'Mevzu bahis kadınsa iki kez düşüneceksin yeğen' diyen yiğit babalar verilmesi gereken mesajı doğrudan veriyor: Kadın dediğinin kötülüğü kendine ve çevresine zarar vermektan başka bir işe yaramazken erkeğin kötülüğü ona dünyaları değiştirecek gücü veriyor. Böylelikle yerli dizilerde toplumsal cinsiyet prototipler üzerinden tekrar tekrar üretiliyor.

Haber bültenleri, gazeteler, diziler, filmler, reklamlar... Gazete köşelerinde kadınları dağa kaldıranları mı istersiniz, kadınların bacak arasını koruduğunu düşündüğü orduya laf söyletmeyeni mi istersiniz... Reklamlarda ahmet mehmet aliler için üretilmiş 'harbi' çikolataları ayşelerin de tadabileceğini duymayı mı istersiniz... Saymakla bitecek gibi değiller. Kadın gözüyle bakıldığında hepsi birden dünyaya bakmak isteyen bir kadın için hapisane etkisi yaratacak güçteler. Bu yüzden bir nefes almak için kadın bakış açısına sahip filmmor, mediz (medya izleme grubu) gibi oluşumlar sayıları az da olsa umut verici olabiliyor. Çünkü başka bir medya algısının olabileceğini gösteren yaklaşımlar ve ürünler ortaya koyabiliyorlar. Kadınları duyan ve gören bir medyanın gözlediği bir dünya umuduyla...

Üniversitelerde Bankalar ve Yemekhane Sorununa Bir Bakış

Ferhat ÇEÇEN

Kocaeli TÖK, Dönem 4

Bankalar... Bir öğrencinin üniversiteye başlamasıyla birlikte daha haşır neşir olduğu, burs çektiği, kira, fatura ödediği, har(a)ç yatırdığı, sıra beklerken sinirlendiği o yerler...

Gelin dünyada ve Türkiye’de bankacılığın tarihsel gelişimine birlikte göz atalım. Bu vesileyle konumuza da bir giriş yapmış olacağız.

Banka adını İtalyancada masa-tezgâh anlamına gelen “banko” sözcüğünden almıştır. İlk ticari belgelerin Mezopotamya’da bulunduğu kabul edilir. Bu belgelerin M.Ö 5.-6. yüzyıla ait olduğu belirlenmiştir. Mezopotamya’da halk tanrıya ve tapınaklara arazi ve çeşitli mülkler adıyormuş. Bu mülkler din görevlilerince buralara kaynak oluşturmak amaçlı satılıp, kiraya veriliyormuş. Genel manada bankacılığın temelini bu sistemin oluşturduğu kabul edilir.

Günümüz bankacılığı 1157’de Venedik Bankası’nın kurulmasıyla başlamıştır. Müslümanlıkta ve Hristiyanlıkta faizin yasak olması, bu sektöre Yahudilerin hâkim olmasına sebep olmuştur. Haçlı Seferleri’nin başlaması, yeni ticaret yollarının bulunması vb. etkiler bankacılık sektörünün gelişmesine yol açmıştır. Özellikle 19. yüzyılda ticaret sermayesinin gelişmesi ve sanayi inkılabıyla birlikte bankacılık sektörü daha da güçlenmiştir. Bankalar, parasal ilişkilerin odaklaştığı önemli mali kurumlar haline gelmiştir.

Osmanlı’da, 1867 yılında Tuna valisi Mithat Paşa tarafından ilk kooperatif çalışmaları başlatılmıştır. Tarımla uğraşanlara kredi sağlanması için sandıklar açılmış ve “Memleket Sandıkları Nizamnamesi” olarak yasalaştırılmıştır. Memleket Sandıkları Nizamnamesi Osmanlı hukuku açısından önemli bir yer tutar. Bu nizamname ilk kooperatif faaliyetinin yanında ilk bankanın da hukuki metnini oluşturur. Cumhuriyet döneminde, 1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi ise bankacılıkta önemli gelişmelere neden olmuştur. 1924 yılında Türkiye İş Bankası, sonra çeşitli bankalar ve T.C Merkez Bankası kuruldu.

Bu uzun girişin ardından konumuza dönecek olursak, bugün hayatımızın önemli bir parçası haline gelen bankaların, üniversiteler ve dolayısıyla öğrenciler üzerinde çok büyük etki oluşturduğunu belirtelim. Daha okula başladığımız ilk günden itibaren bu etkiyi çok net bir şekilde hissedebiliyoruz. Örneğin öğrenci kimlik kartımız aynı zaman da bir bankanın bankamatik kartı işlevine sahip olabiliyor. Bu durum isteğimiz dışında birilerinin adımıza karar verip, bu kararı uygulamasından başka bir şey değildir. Hatta birçok arkadaşımıza talep etmedikleri halde adlarına kredi kartları çıkartılabiliyor. Yemekhanede, ulaşımında kullandığımız kartlar yine ayrı bankaların. Tabi bizim paralarımızla rant sağlayan bankaların bize hiçbir faydası yok. Bunu şu örnekle açıklayabiliriz: Kocaeli Üniversitesi’nde yemek 2 TL’dir ve bir öğrenci kartına 20 TL yüklediğinde bu parayı hafta sonlarını da göz önüne aldığımızda 16 gün kullanabiliyor. Bu süre zarfında öğrenci parasını bankaya vermekte ve dolayısıyla banka karına kar katmaktaki fakat bu durumun bize hiçbir geri dönüşümü olmamaktadır. Banka sorununu başka örneklerle de çoğaltmamız mümkün: Kocaeli Üniversitesi’nde eğitim gören Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi arkadaşlarımız, okullarının farklı bir bankayla anlaşmalı olmasından dolayı yemekhaneyi hiçbir şekilde kullanamıyorlardı. Bu örneklerle de görülüyor ki, boğazımızdan geçen her lokmadan bile birilerinin rant sağladığı bir sistemin içindeyiz. Bu sistemin adı kapitalizmdir ve dünya efendilerinin halkı soyma araçları bankalardır. Buradan bankalar için yeni bir tanım daha bulmuş oluyoruz: Bankalar kapitalizmin kısa künyesidir. Zira kapitalizmin olduğu her yerde bankaların olmazsa olmaz oluşu ve bankacılığın dayandığı tek parametrenin sermaye olması bu tanımımızı doğru kılıyor.

Bankaların üniversiteler üzerindeki etkisinin yadsınamaz bir gerçek olduğunu görüyoruz. Bugün üniversiteler çeşitli bankaların piyasa pazarı haline gelmiştir. Bu durumun bugün üniversitelerde uygulanan neo-liberal politikalarla ilişkili olduğunu biliyoruz. Öğrenciler olarak istemesek de çoğu kez fark etmesek de ya da kendimizi mecbur hissetmekten kaynaklı bu sistemin içine

çekiliyoruz. Sistem içinde hem sömürülen taraf hem de tüm yapılanlara karşı duruş sergilemeyip kayıtsız kalarak da bu sistemin gönüllü neferleri oluyoruz. Bu karanlık tablodan çıkmanın yolu kitlesel öğrenci eylemleri ile sermayeyi okullarımızdan defetmekten ve üniversitelerin gerçek manada özerkleşmesinden geçmektedir. Fakat öğrenci hareketlerine vurulan darbeler, çıkarılan zorluklar, gözaltılar vs. baskılar, günümüz “suya sabuna dokunmayan öğrenci” modeli ve YÖK şemsiyesi altında kadrolaşmış üniversitelerle kısa vadede çözüme kavuşacağı benzemiyor.

Üniversitelerdeki bir diğer sorun, yukarıda örneklerle de yer yer değindiğimiz yemekhane sorunudur. Yemekhane sorunlarından en öne çıkanı kuşkusuz fiyat konusudur. Üniversitelerde yemekler 75 kuruş-3 TL arasında değişen fiyatlarda sunulmaktadır. Bu fiyat farkı okulun yemek başına öğrenciye verdiği desteğe göre değişmektedir (Kocaeli Üni.’de yemek 4.75 TL bunun 2.75 TL’sini okul karşılıyor). Diğer sorunlar: Yemek kalitesinin düşük olması, yemekhanelerin fiziksel şartlarının uygun olmaması, hijyen kurallarına uyulmaması, yemeklerin doyurucu olmaması ve bazen öğrencilere yetmemesi şeklinde sıralayabiliriz. Bu sorunlar yemekhanelerin özel şirketlere devredilmesiyle bugün daha da ayyuka çıkmış durumdadır. Yemekhane şirketlerini belirleyen, gerektiğinde değiştiren, denetim yapan birim üniversitedeki Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı’dır. Kadrolaşmış üniversitelerde, kapalı kapılar ardında yapılan ihaleler ve ne şekilde ihaleleri kazandıkları belli olmayan yemekhane şirketleri sadece öğrenciler için değil yemekhane çalışanları için de ciddi bir sorundur. Personel eksikliğini mevcut personeli daha fazla çalıştırarak ve ekmekleriyle tehdit ederek kapatmaya çalışmaktadırlar.

Her düşünceden öğrenciyi ortak noktada buluşturan beslen(eme)me sorununa karşı yapılan yemekhane boykotları, işgaller çoğu kez çeşitli kazanımlar sağlasa da etkin ve köklü bir çözüm değildir. Çünkü böyle çıkışların sonrasında göz boyamak için sadece şirket değiştiriliyor ve bir süre sonra aynı sorunlar tekrar baş gösteriyor. Bu noktada en önemli çözüm yolu okullarımızın özel şirket-

lerden arındırılması ve bu hizmeti üniversite bünyesindeki birimlerce sağlanması şeklinde olmalıdır. O zaman hem üniversitelerin parası başkalarına gitmeyecek hem de daha ucuz yemek yiyebileceğiz.

Latin Amerika'nın Hançeri

Serap KAYA

Marmara TÖK, Dönem 3

"Ne şarkı söylemek,

Ne de sesimiz güzel olduğu için...

Hayır, (elimizdeki) gitarın ruhu ve aklı olduğu için şarkı söylüyorum"

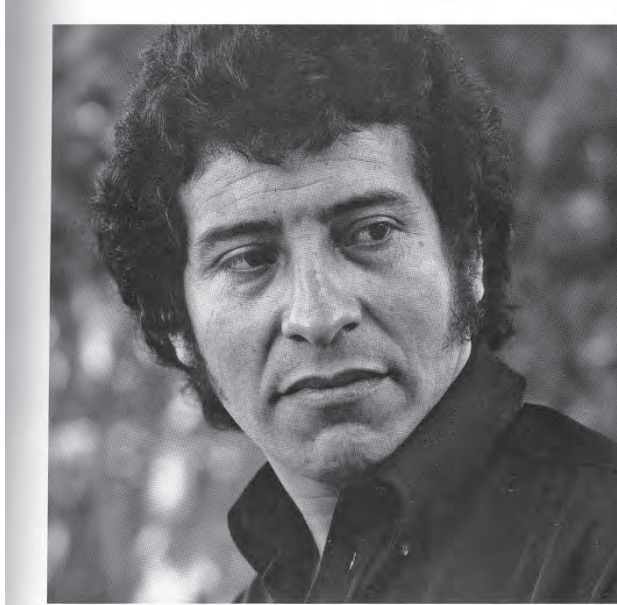
Şili'nin yüreği Victor Jara böyle anlatıyordu neden aşık olduğu gitarıyla şarkılar söylediğini.

Aymara dilinde 'dünyanın bittiği yer' anlamına gelen Şili, Latin Amerikada boylu boyunca uzanan güzel ve sıcak bir ülke. Şili insanı o ilk görüşte Latin 'yakınlığında' davranmayan ama daha yardımsever ve sorumluluk duygusuna sahip insanlar. Bütün dünya bu ülkeyi 37 yıl önce yaşanan askeri darbe ile tanıdı: Eylül 1973'de ABD desteğiyle yapılan Pinochet askeri darbesi. Türkiye halklarının yaşadığı acılarla benzer yaraları çok fazla olan And Dağları'nın ardındaki Şili halkının acılarını anlayabilmek için, Pinochet askeri darbe sürecinde yaşananlar ve devrimci ozan Victor Jara'yı daha ayrıntılı incelemekte fayda var.

1970 yılı Şili seçimleri, Şili için olduğu kadar dünya siyaseti adına da çok önemli bir dönüm noktasıydı. Çünkü 1970'de dünyada ilk kez demokratik seçim yoluyla sosyalist bir lider, Doktor Salvador Allende % 36,6 oy oranıyla ülkenin başına geçmiştir. Allende, ülkesinde ezilen halkı için doğru bir politika izlemiştir. Toprak reformuyla köylüsünden yana durmuş ve 2.4 milyon hektar toprağı halka dağıtmıştır. Çalışanlarının ücretlerine

dünya tarihinde görülmemiş bir oranda, % 40'lık zam yapmıştır. Eğitime yaptığı yatırımları, üniversitelerin özerk ve gerçek anlamda sosyalleşmesi adına kurduduğu dernekler, korolar, sanat kulüpleriyle ve en can alıcı reformu ülkenin en önemli ekonomik kaynağı olan bakır madenlerinin özel mülkiyetten alınıp toplumsallaştırılmasını gerçekleştiren Allende, halkının dilinde "yoldaş başkan" olarak anılmaya başlamıştır.

Allende'nin en büyük destekçilerinden biri olan Victor Jara yoksul bir köy çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.

Victor Jara

23 Eylül 1932 doğumlu bir Şili kızıldereçisidir o. Babası çoban, annesi ise düğünlerde ve törenlerde gitarıyla müzik yapan bir cantadordur. Jara okumayı yazmayı ve müzik yapmayı annesinden öğrenmiştir. 15 yaşında ailesini kaybetmiş ve bir din okuluna girmiştir. Okulu bitirdikten sonra dine olan inancını yitirmiş, rahiplik yapmamıştır.

Victor Lidio Jara Martinez, Universidad de Chile tiyatro topluluğunda yönetmenlik yapar, aynı zamanda üniversite koro-

sunda da müzisyen ve solisttir. Bu üniversite korosunun lideri İnka ve Aztek kültürlerine, Akdeniz ve Afrika kültürleriyle harmanlayıp yeni bir ses, yeni bir müzik türü olan "Nueva Cancion" yani "Yeni Türkü" oluşturmaya çalışan Violetta Parra'dır. Jara bu akımı benimsemiş ve zamanla en önemli temsilcisi haline gelmiştir.

Açlık, yoksulluk içinde kıvranan milyarların acıları dünyanın her yerindedir. Jara'nın şarkıları bu acıları

anlatır. Sadece acılar değil; sömürüye, emek hırsızlığına, köle olmaya karşı direnenlerin şarkılarını da söyler. Jara bunu kendi cümleleriyle şöyle tariflemiştir: “Yapmakta olduğumuz şeylerin kıtasal değeri olduğuna, kitleleri sürüklediğine inanıyorum. Devrimci şarkı, devrimci bir güçtür. Bütün üçüncü dünya ülkelerinde sözü geçen bir silah.”

Seçimlerden önce ve sonra ABD Şili’deki gelişmeleri devamlı takip etmiştir. ABD gizli servisi, Nixon’ın emriyle “Camelot Planı” çerçevesinde Unidad Popular (Halk Birliği) iktidarını devirme operasyonunu başlatır. Zira 5 Kasım 1970 tarihli Kissenger raporunda Allende “güney yarımküredeki en büyük sorun” olarak tanımlanır. 11 Eylül 1973’de CIA Amerikan İletişim Firması ITT ve Şili bakır sanayisinin patronlarının desteğiyle Şili’de, General Pinochet askeri darbesi yaşanmıştır. Pinochet’in gözü dönmüş askerleri başkanlık sarayı olan Moneda Sarayı’na abluka altına almışlardır. Doktor Salvador Allende, sarayının balkonunda elinde silahıyla son mermisi bitene kadar çatışmış ve ne yazık ki vurulmuştur. Şili’de gerçekleşen bu darbeyle başlayan Pinochet diktatörlüğü, 17 sene hüküm sürmüştür Şili topraklarında.

Sıkı yönetimin ilan edildiği ülkede Pinochet askerleri direnişçileri, ilerici aydınları, sanatçıları ve bilim insanlarını kana susamış canavarlar misali Estadio Chile’ye (Şili Stadyumu) doldurmuştur. Victor Jara darbenin ikinci günü yakalanıp stadyuma getirilmiştir. Victor Jara’nın şarkılarından bildiğimiz gibi stadyumda 5.000 Şili insanı vardı. İnsanlarla tıka basa doldurulan stadyumda telaşlı ve kaygılı uğultunun arasında güzel bir ses duyulmaya başlar halk. Uğultu sesi kesilir çünkü tanındıktır bu ses. Victor Jara’ya aittir. Victor Jara, Sergio Ortega’nın

Allende’nin 1970 seçimlerinde zaferi üzerine yazılan o ünlü şarkısı; Venceremos’u söylemeye başlamış ve ardından hep bir ağızdan Venceremos (Kazanacağız) şarkısını haykırmıştır insanlar. Pinochet’in sadık uşaklarından Albay Manriquez Bravo’nun bu durum hiç hoşuna gitmez ve bu haykırışı durdurabilmek için havaya mermiler yağdırır. Bırakın durdurmayı aksine insanlar daha güçlü ve daha da inanarak söylemeye devam eder şarkıyı. Çok sinirlenen Albay şarkıyı başlatanı yani Victor Jara’yı cezalandırmak ister. Bunun üzerine askerler Jara’yı dövmeğe başlar ama hiç aldırmandan şarkısını söylemeye devam eder büyük ozan. Ardından askerler dipçikleriyle Jara’nın gitar çalan ellerini, bileklerini kırarlar. Jara 5 gün boyunca işkence görür ve cesedi öldürüldükten 4 gün sonra

bir çöp konteynırının yanında bulunur. Yapılan otopsiye göre Victor Jara’nın bedeninin farklı yerlerinden tam 44 adet kurşun çıkarılmıştır.

Estadio Chile isminin Victor Jara Stadyumu olarak değiştirilmesi için Jara’nın dansçı İngiliz eşi ve Yeni Türkü akımının diğer bir temsilcisi İnti- Illimani büyük uğraşlar

vermiştir. Darbenin 30. yıl dönümünde, 2003 yılında stadyumun adı değiştirilmiş ve artık Victor Jara Stadyumu olmuştur.

Şili’deki yaşamın bizdekine benzeyen bir başka yönü de onların da devrime sevdalanmış güzel çocuklarının olmasıdır. Faşizm tarafından, Amerikan emperyalizmi tarafından neoliberal politikaları uygulamak adına katledilseler de kavgalarından, mücadelelerinden asla vazgeçmemişlerdir. Onlarda Simon Bolivarlar, Allendeler, Victor Jaralar bizde Şeyh Bedrettinler, Pir sultan Abdallar, Denizler, Mahirler, İbolar... Onlar belki bir defa ölürler ama bin defa doğarlar...

Bir Şairin Duyarlılığı

Buğra YAPAR

Çanakkale TÖK, Dönem 2

Şair Nazım Hikmet'in yolu 1955 yılında Macaristan'ın başkenti Budapeşte'ye düşer. Kalbinden rahatsız olan şair bu seyahat sırasında fenalaşır ve ülkenin en saygın hekimlerinden biri olan Doktor Littman İMRE'nin kapısını çalar. Muayene olurken masanın üzerine bir kavanozun içinde duran kalp dikkatini çeker Nazım'ın. Kavanozun üzerine yapıştırılmış etiketi okuduktan sonra kalbin Çabai Yanoş İsminde genç bir bayana ait olduğunu öğrenir ve bu olayın etkisinde kalıp "Kavanozdaki Yüreğe" bir şiir yazar:

*Doktor Litman Imre'nin masasında
Bayan Çabai Yanoş'un yüreği
Birazcık kibirli, birazcık mahzun
Duruyor içinde bir kavanozun
Kayısı güllerinin arasında.*

*İncecik yarılmış ortasından
Yüreği Bayan Çabai Yanoş'un
Yarayı açan ne doktor?
Neşter mi?
Yoksa hasretlik mi?
Acı sözler mi?
Bir ağlayanı var mı, arkasından?*

*Otuzundaymış, baktım etikete
Bayan Çabai Yanoş'un yüreği?
Evli miydi?
Ne iş tutar Bay Yanoş?
Belki şimdi Rojakert'te oturmuş
Çekiyor akşamı seyrede ede*

*Duruyor kavanozda çınlıplak
Bayan Çabai Yanoş'un yüreği
Bayan kaç kere böyle bir kaba
Reçel kaynatarak koydu acaba?
Elbet gazlı bezden değildi kapak.*

*Kendi gitmişse de içinde odanın
Bayan Çabai Yanoş'un yüreği
Almış da onu karşısına doktor
Sırlarına ermeye çalışıyor
Belki bir damarm, belki bir sevdanın.*

Evet, Nazım Hikmet şair duyarlılığını ve ince zekasını metaforlarla birleştirip "bir kadının yüreğine" atfedilebilecek en güzel şiirlerden birini yazıyor, fakat şiir bu kadarla bitmiyor. Son kıtada ise bir şairin 55 yıl öncesinden ileride tohumları ilgilendirecek çok önemli bir soruna nasıl değindiğini görüyoruz.

*Akıllı bir doktorun masasında
Bayan Çabai Yanoş'un gibi
Yüreğimiz güllerin arasında
Bizlerden sonra da faydalı olsun
İçinde tertemiz bir kavanozun.*

Nazım ileriye görebilen insanlara has bir sezgiyle organlarımızı bizlerden sonrakiler için de faydalı olması için bağışlamamız gerektiğini şiirlerine işliyor ve yine şiirlerinden birinde ifade ettiği gibi yarin yanağından gayrı paylaşmak için her şeyi "organlarımızı bile" diyerek bölüşmenin yüceliğini ilklerimize kadar hissettiriyor.

Akıllı doktorların, duyarlı şairlerin ve organlarını bağışlayan insanların çok olduğu bir dünyada yaşamak dileğiyle...

Rock Tarihi!

Mustafa TERZİ

Mersin TÖK, Dönem 6

Kapitalizmin özellikle metropollerde yarattığı eşitsizliğe tepki, bu sistemin getirdiklerine başkaldırı, dünyanın sömürülmesine karşı çıkma...

Kimilerine göre uzun saçlı, siyahlar içinde, acayip tarzları olan bir grup gencin toplanıp ortaya çıkardığı kuru bir gürültüden ibaret olan rock müzik, yukarıda saydığımız ortaya çıkış nedenlerinden dolayı daha fazla saygıyı hak ediyor. Peki rock müzik nedir, ne amaçla ortaya çıkmıştır?

Aslında her şey ABD’li gençlerin önlenemez değişim talepleri sonucu ortaya çıkan ve bilinen rock müziğin muhalif çizgisini pek göstermeyen ve sadece eğlence için ritmden oluşan Rock’n Roll ile başladı. Chuck Berry ve Elvis Presley ile tanınan bu tür, ABD’ nin 2. Dünya Savaşı sonrası dünyaya pazarlamaya çalıştığı yeni bir kültürün de aracısı idi. Bütün dünya Rock’n Roll ile uyumaya, Rock’n Roll ile uyanmaya başlamıştı. Ne yazık ki gençliğin istekleri sürekli değiştiğinden bu türün ömrü 60’ların başlarına doğru bitti. Gençlik artık başka bir müzikal türe ihtiyaç duyuyordu.

Bu geçiş döneminin en önemli ismi “60 gençliğinin lideri” Bob Dylan’dı. Dylan, “Blowing in The Wind” ve “Masters of War” adlı şarkılarıyla 60’lara damgasını vuran ve “Protest Rock” kavramını ortaya çıkaran kişiydi.

ABD’de Rock’n Roll’un yarattığı etki özellikle İngiltere’de hissedildi. 2. Dünya Savaşı sırasında İngiltere’ye gelen ABD askerleri, savaş sonrasında ülkelerine dönerken birçok Rock’n Roll ve Blues albümünü İngiltere’de bıraktılar. İngiltere’de bu albümleri dinleyen bir kuşak büyüyordu. Rock müziğin en önemli isimlerinden “The Rolling Stones” tam da bu dönemde meydana geldi. Onu takiben diğer ünlü İngiliz grupları “The Beatles” ve “Animals” kuruldu.

Bu arada ABD’de uzun yıllar etkisini gösterecek bir “çiçek çocukları” devri başlamıştı. ABD’nin emperyalist savaş politikaları ve Vietnam’a saldırması, savaşta ölen masumlar “çiçek çocukları” hareketini tetiklemiş bu da doğal olarak dönemin müziğine yansımıştı. Vietnam işgalini ve bir bütün olarak Amerikan değerlerini protesto etmek amacıyla onbinlerce genç, ütöpik bir ya-

şam kurma düşüncesiyle San Francisco yakınlarında bir kasabaya yerleştiler. Bu gençler her türden emperyalist işgale ve savaşa karşı çıkıyor yakttıkları ateşin başında sabahlara kadar şiirler okuyor, şarkılar söylüyor ve “cinsel özgürlük”, “tabular yıkılsın” gibi sloganlarla toplumsal özgürlük taleplerini dile getiriyorlardı. Bu topluluğu oluşturanlar çoğunlukla orta sınıf beyaz gençlerdi. Aynı yıllarda doğu dinlerine olan ilgi arttı ve bu hareket “hippi” akımını meydana getirdi. Hippi olmak artık tamamen bir hayat felsefesi idi.

Tüm bunların yanında Bob Dylan’ın “Protest Rock”ı bütün dünyayı peşinden sürükliyordu. Savaş karşıtı gösteriler Dylan’ın şarkıları ile başlıyor ve bitiyordu. Dylan, Rock müziği ısrarla politik çizgide tutuyordu. Aynı yıllarda Beatles grubunun üyesi John Lennon da sol politik söylemlerle dikkat çekmeye başlamıştı. Lennon, din, cinsellik ve medya ile uyutulan, kendisini sınıfsız ve özgür sanan insanlara bir hiç olduklarını hatırlatıyor ve ya-

şamın onurlu gerçekliğini “İşçi Sınıfı Kahramanı” (Working Class Hero) olmakta görüyordu.

68 kuşağı da Rock müziğin çehresini değiştiren önemli bir unsurdu. 68 hareketi hippiler gibi sadece söz ile değil, eylem ile de aktif olmayı seçmişti. Soğuk savaş rüzgarlarının estiği 70’li yıllar dünyada radikal ve sert politik olaylara sahne oldu

ve doğal olarak gençlik, 68’in de etkisiyle daha isyankar bir tutum içerisine girdi. Buna paralel olarak müzikal sesler de sertleşti. Artık gitarlar daha can alıcıydı, davullar daha bir öfke ile vuruyordu.

Progresif ve Protest Rock deyince akla gelen ilk isimlerden biri olan ünlü İngiliz grubu Pink Floyd işte tam bu dönemde meydana geldi. Grup en ünlü şarkısı olan “Another Brick In The Wall” ile eğitim sistemine kökten bir eleştiri getiriyordu:

Eğitime ihtiyacımız yok

Düşüncelerimizin kontrol altına alınmasına da

Sınıflarda aşağılanmaya da

Öğretmenler, çocukları rahat bırakın!

Çevremde silahlara ihtiyacım yok

Beni sakinleştirecek uyuşturuculara da
Duvardaki yazıyı görüyorum
Bir şeye ihtiyacımız olduğunu sanma sakın
Duvardaki tuğlalarsınız siz, hepiniz!

Ancak tüm bu olumlu gelişmelere rağmen Rock müzik 70'lerin ortalarında gittikçe ticarileşmeye başlamıştı. Popüler olmak artık kimse tarafından yadırganmıyordu. Müzisyenler milyonlarca dolarlık aletler, stüdyolar, vilalar ve okyanusta satın alınan adalarla zenginlik içinde yüzerken, Rock müzik muhalif çizgisinden kaymaya başlamıştı.

İşte tam bu dönemde bu gelişmeye tepki olarak "Punk Rock" akımı ortaya çıktı. Anti-tez, "The Clash" ve "Sex Pistols"un öncülüğünde, özellikle 70'lerin ortalarındaki rock gruplarına ve onların zengin ve tüccar üyelerine lanet okuyordu. Punk özellikle İngiltere'de yaydığı anarşist düşünceler nedeniyle devlet tarafından tedirginlikle karşılandı. Punk yapan gençler özellikle işçi mahallelerinde elden düşme aletlerle müzik yapan işçi çocuklarıydı. Anti-faşist ve anti-kapitalist düşünceye uzak olmayan bu gençler kraliçenin ırkçı ve kapitalist programlarına karşı çıkıyorlardı. Öyle ki Sex Pistols'un "God Saves The Queen"(Tanrı Kraliçeyi Korumur) adlı şarkısı ülkede en çok dinlenen şarkı olunca, kraliçenin iktidarına gölge düşürecek tartışmaları da tetiklemişti:

Tanrı kraliçeyi korur
Onun faşist rejimini de
Sizi gerizekalı yaparak
Potansiyel bir hidrojen bombasına dönüştürürler
Tanrı kraliçeyi korur
Onda insanlık aramayın
Zaten İngiltere rüyasının bir geleceği yok

80'li yıllar ise Heavy Metal'in patlayışına sahne oldu. Tepkisini sert tınılar içinde çılgık çılgına ifade eden bu akım, demokratlar, anarşistler hatta ırkçılar tarafından bile desteklendi. Deep Purple, Led Zeppelin ve Black Sabbath bu tür grupların öncüleriydiler. Bu grupların

"düşene kadar sallan" konserleri adeta dinsel bir ayine dönüşüyor, gerek sözler gerek giyilen giysiler nedeniyle satanizme açık kapı bırakıyordu. ırkçı ve doğrudan faşist propaganda yapan Iron Maiden, Wasp ve Queen de dönemin ünlü gruplarıydı. Bunların karşısında ise solcu Rush ve Talking Heads ile İrlandalı IRA destekçisi ünlü grup U2, Rock'ın isyankar ve muhalif tavrıyla kitlelere sesleniyorlardı.

90'lı yıllarda her şey birbirine girdi. Rap ve Rock can çekişiyordu. Gençliğin en büyük kültürel faaliyeti evde oturup MTV izlemekten öte gitmiyordu. Kitap okuma alışkanlıkları kaybettirilen gençleri iyi çözümleyen müzik endüstrisi, televizyondaki müzik kanalları ile yeni bir çılgınlığı başlatıyor, var olan ya da yeni denenen akımları bir günde baş tacı ediyor ya da yerin dibine batırıyordu.

Bu yıllarda müzik adına yaşanan en önemli gelişme ise iş gücü sahibi olamamış varoşlarda yaşayan ve düzenin kaybetmeye zorladığı gençlerin garajlarda ortaya çıkardığı Seattle kökenli "Grunge" akımı idi. Grunge, Nirvana önderliğinde dünyada yeni bir çılgınlığı başlatmıştı. "Kirlili gitar" tonunu kullanan ve sosyal yabancılaşma, kişilere ilgisizlik, anarşizm ve özgürlük temalarını işleyen, eğitimsiz ve umutsuz bir alt ve orta

sınıfa seslenen grunge akımı, 90'lı yılların sonuna doğru Nirvana'nın solisti Kurt Cobain'in ani ölümüyle beraber etkisini kaybetmeye başladı.

2000'li yıllara geldiğimizde Rock müziğin gerçek bir muhalif ve toplumcu çizgide olduğunu söylemek her ne kadar istisnaları olsa da çok güç. Müzisyenler artık tamamen popülerite peşinde koşan ve sürekli kendini tekrar eden şarkılar yapmaktan öte gidemiyor. Gözden kaçırılmayacak bir nokta ise Rock müziğin her on yılda bir kendini yenilediği, topluma, kendisine ve müzik piyasasına soluk aldırıldığı, fakat yine daha sonra bu piyasanın elinde tüketildiğidir.

Her zaman muhalif, duyarlı ve Rock müziğin isyankar duruşunu yansıtan grupların var olması her müzik-severin dileği olmalıdır. Çünkü toplumsal aydınlanmada müziğin yeri asla yadsınmaz.

Bir Zamanlar Anadolu'da

Serhat KIZILDAĞ
Mersin TÖK, Dönem 6

Nuri Bilge'yi bu filmde çok ağır bir yükü sırtlama iddiasıyla, tüm bürokrasiyi, hatta yer yer tüm bir insanlığı yolculukta anlatma gayretiyle görüyoruz; hayranlık ve şaşkınlıkla...

"Bir Zamanlar Anadolu'da" filmi yönetmenin diğer filmlerinde görmeye pek de alışkın olmadığımız yoğunlukta. Yönetmen önceki filmlerinde, doğanın içindeki insanı tüm yalınlığı ve çıplaklığı ile anlatırken; bu filmde insanı ve etrafındaki doğayı anlatmayı seçmiş. Merkeze tabiat değil insan alınmış bu defa. Edebiyattan beslendiğini sık sık dile getiren yönetmenin bu tercihi film boyunca hissettiriyor kendisini. Çehov'un insan ilişkilerindeki bayağılıkları, durağanlığı, tabiatın alabildiğince genişliğini anlatan dili; Dostoyevski'nin karakterleri tahlil gücü filmin iki can damarı. Katil (Fırat Tanış), Raskalnikov'un -Onun kadar derin felsefesi olmasa dahi, onun gibi anlaşılmasız ve içli- beyaz perdeyi aksetmiş hali gibi.

Ve elbette bürokrasi; bir yerde örgütlenmiş toplumun tümü. Nasıl da anlatılmış Doktor'la (Muhammet Uzuner) Savcı(Taner Birsal) arasındaki aşılmasız mesafe; Birbirlerine en yakın olduklarında dahi anlaşılmasız uçurumlar bölüyor onları. Polis şefinin (Yılmaz Erdoğan) hem Savcı'ya hem de Doktor'a bürünmek zorunda olduğu alt karakter; tüm bu insanlar bir görevden dolayı, zoraki bir aradalar. Birbirlerini anlayamazlar çünkü toplum oluşturduğu mesleklerle anlaşılamaz hale getirmiş onları, iş bölümü öldürmüştü biraz da empatiyi. Birbirlerini tüm bağlardan sıyrılarak anlayan iki insan yalnızca bir an için belirip kayboluyor; Doktor Katil'e iyi davranır belki de işinin kazandırdığı bir refleksle, Katil bir sigara ister ondan tamamen samimi bir şekilde, Doktor iç hesaplaşmalarından sıyrılıp basit ama derince bakar karşısındaki insana, ama polis bozar bu saf ilişkiyi, katil konuşmayınca kadar sigara yoktur ona...

Tabiat unutulmamış bu filmde de, denilebilir ki; doğayla ancak bu kadar iç içe geçilebilir bürokrasiyi anlatan bir filmde. Senaryo dahice; cesedi aramak için çıkmış bu gurubun ilişkisi yolda anlatılıyor. Böylece insanı dört duvar arasında tutma mecburiyeti de kalmıyor, içinden çıktığı doğayla birlikte sunuluyor bize.

Film yine önceki Nuri Bilge filmlerinden ayrı olarak çok fazla komedi unsuru içeriyor, mesela Yılmaz Erdoğan'ın varlığı bile başlı başına bir etken gülmeniz

için. Tabi basit güldürü değil bu; ironi neredeyse her espride hissediliyor, alttaki toplum eleştirisini fark edemediğinizde kahramanın yaptığı espiriye gülmeniz sizi de acımacak duruma düşürüyor örneğin. Yönetmen öyle acımasız ki(!) en çok dehşet duymanız gerektiğini hissettiğiniz anda(otopsi sahnesinde) gülmeye zorluyor sizi, kahramanla dalga geçtiğiniz kimi anlar siz de aşağılanıyorsunuz.

Öyle bir sahne var ki ona değinmeden yapamayacağım: Elektrikler kesilir ve oda Rönesans dönemindeki tabloları anımsatır bir den; o rüzgarlı ve karanlık havada tüm ruhlar karışır birbirine, yere oturan çirkin suratlı birkaç karanlık gölge ve ayakta süzülerek yürüyen yüzü nurla kaplı bir haleyte sarı harikulade güzellikteki bir peri. Çaresiz bu eşsiz güzellik anlaşılmadan yitecektir o çorak topraklarda.

Birbirini anlayamayan çaresiz, yitik ve yalnız insanlar, onların arsındaki aşılmasız labirent görevini gören soğuk bir yılan; bürokrasi, acıdığımız bir katil, uzayıp giden bozkırlar ve sonsuz dolambaçlı ince yollar...

Tüm bunların sanatsal bir dille anlatıldığı eşsiz bir film "Bir Zamanlar Anadolu'da".

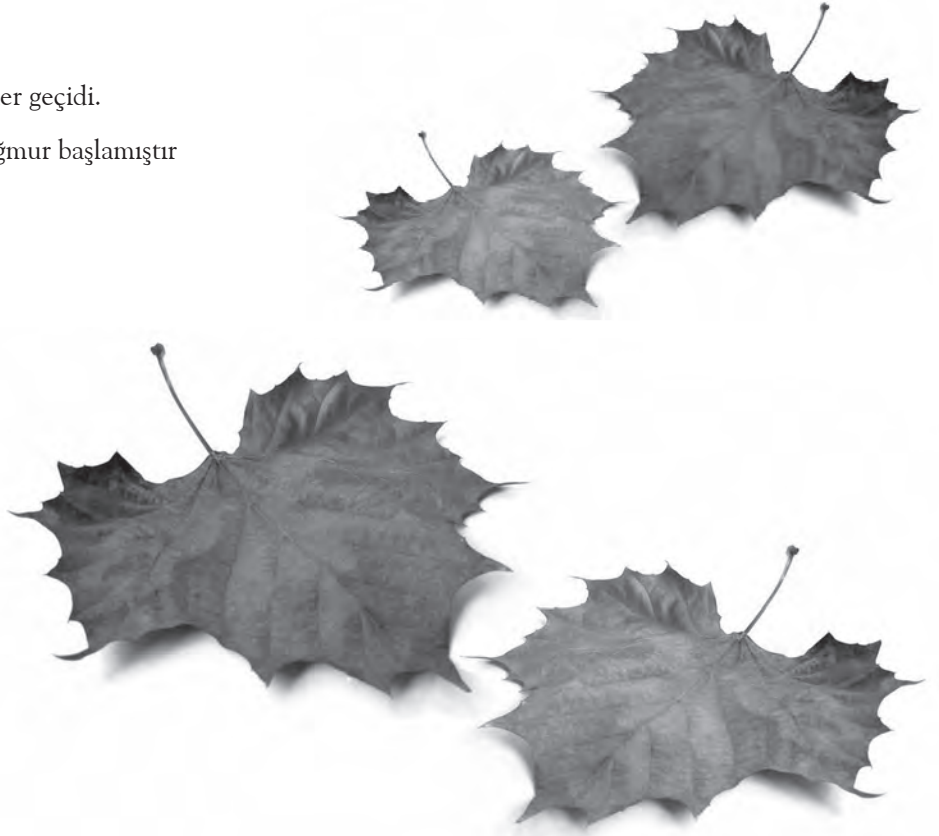
Gidişin

Ferhat ÇEÇEN
Kocaeli TÖK, Dönem 4

İnce bir ısıktı; ürkütücü, gizemli
Tenimde gezinen soğuk bir çingiraklı kıvrımı.
Kalbime yuvalanmış ejderha sürüsü,
Çatlaklarımdan süzülen lavlar içimde biriktirdiklerim.
Karanlık her yanı duvar bir ikilem
İki dudağının ardındaki hücrem.

“O DA BENİ SEVİYOR!”

Senin şarkını çalsınlar diye
Bulutlara notalar fısıldarım
Güneş en derin uykusundayken.
Açıkgöz bir yıldız göz kırpar bana...
Sonra camdan sizin sokağı izlerim
En güzel sokak bu;
Her yerde ayak izlerin.
Sokak lambası altında periler geçidi.
Islak öpüşünle irkilirim, yağmur başlamıştır
Gökyüzünde senin siluetin
Bakar gülümserim
Çalan şarkına eşlik ederim.

Mevsimlik İşçiler Üzerine

Fuat GÜLMÜŞ

Çukurova TÖK, Dönem 4

Halkın çoğunluğunun hayvancılık ve tarımla geçindiği Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da askeri operasyonlardan dolayı yaylalara çıkışların yasaklanmasından, köylülerin hayvanlarını otlatamamasından, köylerin boşaltılmasından, kuraklıktan ve devletin oraya yatırım yapmamasından dolayı son 20 yılda Türkiye'de bir Kürt işsizler ordusu oluştu. Bu insanların bir kısmı Gaziantep, Adana, Mersin, İzmir ve İstanbul gibi illere göç etti. Bir kısmı ise kendi il merkezlerine göç etti ve orda kenar mahallelere kenar mahalleler kattı. Bu kenar mahallelerde oturanlar yazın mevsimlik işçilik yapıp yaşamaya çalışıyorlar. Sayıları 2-3 milyonu bulan mevsimlik işçiler günde 15-20 tl kazanabilmek için Karadeniz'de fındık, Çukurova'da pamuk, Ege'de tütün, Orta Anadolu'da soğan tarlalarında çalışıyorlar. Kadın çocuk demeden tüm aile fertleri çalışmaya gidiyor. Kamyonlara 40 kişi biniyor, adeta balık istifi nakliye ediliyorlar. Onları orda da iyi bir hayat beklemiyor şüphesiz...

Yaşam koşulları

Gündelik 20 lira olan yevmiyeyi elde etmek için sabahın erken saatlerinden akşama kadar günde 12 saat yaz sıcaklarında aralıksız çalışırlar. Öğle yemeklerini tarlada çabucak yiyip çalışmaya devam ederler. Genelde yerli halk onları içine almadığı için köylerin dışına çadırlar kurulur, her çadırda 5-10 kişi kalır. Tuvalet, banyo ve temiz içme suyu kaynaklarının yetersizliğinden bulaşıcı enfeksiyonlar baş gösterir bir süre sonra.

Bunca soruna rağmen devlet yetkilileri bu insanların sorunlarını çözmek, sağlık hizmeti sunmak yerine daha da eziyet ediyor. Örneğin 2008 yılında Ordu valiliği aldı-

ğı kararla Ordu'ya çalışmaya gidecek işçilerin öncelikle validen izin almasını gerek görmektedir. Yani bir nevi "vize" uygulaması. Vizeyi almak da yeterli olmuyor. Zira vali Kürt işçilerin il merkezine sokulmamasını emrediyor.

En yoğun mevsimlik işçi göçü Urfa, Diyarbakır, Adıyaman gibi Kürt illerinden gerçekleştiği için potansiyel terörist muamelesi görüyorlar. Yolda 15 kez kimlik kontrolünden geçme eziyetine katlanıyorlar. Yani kendileri için zaten eziyeti ifade eden bu çalışma koşulları için ekstradan binbir eziyete katlanıyorlar. Tabii oraya yetişebilirlerse; tıka basa doldurdukları kamyon kaza yapıp parçalanmış canları yola saçılmazsa...

İnsanların eşit olduğu günleri görmek umuduyla...

Özgürlük Dürbününden Ötenazi

Sevinç BAHAR
Afyon TÖK

Her geçen gün biraz daha gelişen teknoloji ve ilerleyen tıp bilimi ortalama insan ömrünün 35 yıldan 65 yıla çıkmasını sağlamış olmasına karşın bir takım yeni etik tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Genetik klonlamalar ve sperm bankaları yeni teknolojinin etik açıdan tartışılmasına sebep olan güncel konularından. Bir de bunlar kadar yeni olmayan hatta tarihi tıp bilimi kadar eskiye dayanan bir konu var: "Ötenazi".

Kelimenin kökeni Grekçedir ve "güzel ölüm" anlamına gelir. Ötenazi, aktif ve pasif ötenazi olmak üzere ikiye ayrılır. Aktif ötenazi, hekim tarafından, hastaya yaşamını sonlandıracak bir maddenin direk olarak verilmesi, pasif ötenazi ise hastayı yaşama bağlayan destek cihazlarının kapatılması, yani halk deyişiyle "fişinin çekilmesi"dir.

Antik Yunan, Babil, Asur gibi eski uygarlıkların en gelişmişlerinde serbestçe uygulanabilen ötenazi tek tanrılı dinlerin yaygınlaşmasının da etkisiyle zamanla suç olarak görülüp yasaklanmıştır. Günümüzde sadece Hollanda ve Belçika'da yasal olup ABD'nin bazı eyaletlerinde de pasif ötenaziye izin verilmektedir. Ülkemizde ise ötenazi uygulayan kişiler "kasten adam öldürme" veya "intiharı kolaylaştırma ve intihara teşvik" suçlamalarıyla yargılanırlar. İlkinin cezası müebbet diğerinin ise 1 ila 5 yıl arası haptir.

Ne ilginç değil mi? İntihara teşebbüs suç değilken, bu teşebbüse yardım edenler suçlanıp cezalandırılıyor. Ceza kanunumuz kişinin yaşamak istememe hakkına gayet saygılıyken ötenaziye neden karşı acaba? Mademki hasta hayatından vazgeçmiş, yaşamak onun için işkenceye dönüşmüş, dayanılmaz ağrılar çekiyor ve tıpkı tedaviyi reddetme hakkı olduğu gibi yaşamayı reddetme hakkının da olmasını istiyor, "hayır illa yaşamalı, bu acıları çekmeli, her geçen gün sevdiklerini daha da üzerek, ağır ağır ölmelisin" diye neden diretiyoruz? Ben her isteyene veya tüm terminal dönem hastalarına ötenazi yapalım, hasta kişi topluma yüküdür filan demiyorum, asla da demem. Bu benim ne insanlığımla ne hekimliğimle ne de inandığım değerlerle bağdaşır. Ben sadece kişilere bu özgürlük tanınmalı, hasta kendi hür iradesiyle karar verebilmeli, yaşamak ve ölmek arasındaki seçim hastanın kendisine ait olmalıdır diyorum. Çünkü herkes kendi hayatı üzerine karar verebilme hakkına sahip olmalıdır.

Ötenaziye karşı çıkanlar hekimlerinin görevinin ne olursa olsun hastayı yaşatmak olduğunu iddia ediyorlar. Ayrıca bu uygulamanın hekimlere olan güveni azaltacağı, istismarlara çok açık olduğu için uygulanmasının pek çok soruna yol açacağı, hastanın psikolojik durumunun böyle bir karar vermeye uygun olmadığı gibi görüşler öne sürüyorlar. Bunlar bence çok sağlam iddialar değil. Çünkü hekimlerin görevi sadece hastayı yaşatmak değil

aynı zamanda hastanın yaşam kalitesini arttırmaktır ve eğer yeterli hukuki düzenlemeler yapılmaz ise her eylem istismara açıktır. Ayrıca ötenazide ölüm kararı hastanın "ölmek istiyorum" dediği an verilmez. Gerekli psikolojik değerlendirmelerden sonra mahkeme kararıyla verilir ve uygulanır. Hekimlere olan güven ise yıllardan beri yürütülen yanlış sağlık politikaları sonucu zaten sürekli azalmakta. Bir de dini inançları gereği ötenaziye karşı olanlar var. Dinlerin bu konudaki tutumları 'verdiği canı ancak Yaratan alır' şeklinde gayet net olsa da yorumlamalar eskisi kadar sert değil. Çok katı kurallarıyla bilinen Katolik kilisesi bile pasif ötenaziye onay veriyor artık.

Konuyla ilgili ilginç anketler de var. Yaşama ve ölüme en yakın meslek grubundaki insanların bu konudaki fikirlerini merak etmişler ve Ankara'da çalışan hekimlere ötenazi konusunda bir anket uygulamışlar. Katılan hekimlerin %48'i ötenaziye karşı olmadıklarını, %77'si ise ötenazinin cezalandırılması gereken bir uygulama olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir(1). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Yüksekokulu son sınıf öğrencilerine yapılan anket sonucuna göre ise öğrencilerin %51.3'ü ötenazinin uygulanabilmesini destekliyor(2). Bizim fakültemizde de konuyla ilgili görüşlerini aldığımız 35 arkadaşımızın 27'si ötenazinin bir özgürlük olduğunu ve belli şartlarda uygulamayı desteklediklerini belirttiler. Tabii grubum pek homojen dağılımlı olmadığı için yaptığım bilimsel bir çalışma sayılmaz ancak yine de fakültedeki genel tutum açısından bize biraz fikir verebilir. Dünyadaki yaygın düşünce de ülkemizdeki gibi. Anketlerden çıkan sonuçlar benzer, ama ilginçtir Dünya Tabipler Birliği en son 2002'de, ötenazinin her türüsüne karşı olduklarını açıklamıştır. Birlikteki tabiplerin, temsil ettikleri, dünyadaki diğer tabiplerden bu kadar farklı düşünceleri ilginç gerçekten.

Bitirirken, hayata dair güzel şeylerden bahsetmek varken, zaten hastalar, hastalıklar ve ölümlerle dolu zamanlarından, yine ölüme dair bir konu üzerine, birkaç dakikayı aldığım için okuyan hekim arkadaşlarım beni başışlasın. Ama bakış açımızı biraz değiştirirsek ötenazinin ölümden ziyade ölebilme özgürlüğü olduğu, bu yazının da ölümü kutsamak değil bir özgürlüğü savunmak adına yazıldığını görürüz. Hem de bu yaşama dair en temel özgürlüklerden biri olan 'seçim yapabilme özgürlüğü'dür Ancak seçim, ne yazık ki, ölüm ile ölüm arasında...

(1)Ankara'da Çalışan Hekimlerin Ötenaziye Yaklaşımları. E. ÖZKARA. Ç.ÖZDEMİR. H. HANCI. M.DALGIÇ. M.CİVANER. F.YAĞMUR.

(2)Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Ve Hemşirelik Yüksekokulu Son sınıf Öğrencilerinin Ötenazi Konusundaki Yaklaşımları. A.MANDIRACIOĞLU. S.ÖZSOY.

İntörn Kurultayı Sonuçları Bildirgesi

1-) İntörnlük; tıp fakültesi eğitiminin en aktif ve önemli, aynı zamanda son sınıf öğrencilerinin pratik anlamda sağlık hizmetine katıldıkları dönemidir. Polikliniklerde, yataklı servislerde ve görev aldıkları tüm birimlerde intörnerler, sağlık hizmetinde artı değer üretmekte, nöbet tutmakta, hasta sorumluluğu üstlenmekte ve üniversite hastanelerinin hizmet sunumunda çok önemli bir halkayı oluşturmaktadır. Bu bağlamda intörnlük yalnızca eğitim alınan bir dönem, intörnerse yalnızca öğrenci olarak değerlendirilemez. Bu perspektifle zaten Türkiye'deki en yüksek harçları ödemek zorunda kalan intörnerlerden harç alınması uygulamasına diğer fakülte-lerdeki harçları reddetme hakkımız saklı kalmak koşuluyla son verilmelidir.

2-) Acilen “intörn” hak ve sorumluluklarının tanımlanmasına, ülke genelinde standardize edilmiş yeni bir yasal pozisyon tanımına ihtiyaç vardır. Kısmen eğitim alan kısmen de hizmet sunumuna ortak olan, sunulmakta olan hizmete katılım gösteren bir ara statü tanımlanmalıdır. Ve mevzuattaki yasal boşluk doldurulmalıdır.

3-) İntörner beslenme, barınma ve daha birçok en temel ihtiyaçları konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Birçok intörn daha çok ders çalışabilmek umuduyla öğrenci yurtlarından ayrılıp kiraladıkları; insanlık dışı koşullara sahip dairelerde hekim olmaya çalışmaktadır. Bu noktadan hareketle intörnerlerin ücretlendirilmemiş emeğinin yarattığı ciddi sosyal sorunların ve haksızlığın giderilmesi için asgari ücret üzerinden bir gelire kavuşması bir zorunluluk haline gelmiştir.

4-) Halen üniversite hastanelerindeki hemşire ve yardımcı sağlık personeli eksikliği, intörnerlerden telafi edilmektedir. Mevcut durum hem tıp eğitiminin bu en önemli aşamasının verimsiz geçmesine yol açmakta hede intörnlüğü amacından saptırmaktadır. İntörnerlerin hizmet sunumundaki görev ve sorumlulukları net bir şekilde tanımlanmalı ve bu konudaki boşluğun doğurduğu keyfilik giderilmelidir.

5-) İntörnerlerin fiziksel ve ruhsal sağlığını zorlayan çalışma saatleri ve nöbet sürelerine yasal sınırlama getirilmeli, haftada 56 saati geçmemeli ve nöbet sonrası izin hakkı tanınmalıdır.

6-) İntörnerler, çalıştıkları üniversite hastanesi tarafından zorunlu mesleki sigorta kapsamına alınmalıdır.

7-) Ülkemizde halen “eğitim kurumları”, “bilimsel araştırma merkezleri” vs. gibi isimlerle kayıt dışı ve yasadışı olarak faaliyet göstermekte olan TUS dershaneleri temel tıp eğitiminin içeriğinin boşalmasına yol açmaktadır ve toplumun sağlığını birinci önceliği sayacak hekimler yetiştirilmesini tehdit eder hale gelmiştir. Bilimsel denetimden tamamen yoksun ve tıp eğitiminin vazgeçilmez olan bilimsel yöntemlerin çok uzağında faaliyet göstermekte olan bu kurumlar, kendilerine öğrenci çekmek için uyguladıkları yöntemlerle de açıkça suç işlemektedir. TUS dershaneleri Türkiye tıbbının ve hastalarının sağlığı açısından derhal kapatılmalıdır.

8-) Mevcut haliyle uygulanmakta olan Tıpta Uzmanlık Sınavı nitelikli hekimlerin seçilmesine olanak vermemekte, basit bir eleme sınavı niteliği göstermektedir. Tıpta Uzmanlık Sınavının kapsamı, içeriği ve yöntemi öğrenciler, hekimler, TTB, sağlık bakanlığı ve ilgili tüm taraflarca bir araya gelinerek yeniden ele alınmalıdır.

Bir Zamanlar

Büşra ŞİMŞEK - Mehmet GÜNHAN

İlk adımda başladı hasretlik, evin dışına atılmış bir ilk adımda. Elinde bilmem kaç yıl önce askerken aldığı çanta, düştü uzun yola. Karnını deştiği, ektiği, suladığı, biçtiği tarlaların yanından şehir yolunu tuttu. Bir zamanlar diye başlayan masalsı günlerdi şimdi, makineleşen bir dünyada eski fakirlikleri . Çocukları birşeyler istedi, alacaktı, öyle çıktı yola, karnında verilmiş birçok sözle. Arkasında beş çocuk, ağlayan bir kadın ve çokça yoksullukla.

Emmi diye, dayı diye bağırıyordu birileri. Arkasına baktı, kimseler yoktu. Baba dedi birileri, Berzan, dedi bir kadın ağlayan bir sesle . Berzan, kesik bir ağıt gibi, Berzan. Arkasına bakamadı, karnında bir acı büyüdü, ayağı ağırlaştı, adımları geri geri gider gibi oldu. Çocukları geldi gözlerinin önüne ayakları çıplak, üstlerinde giyecek bir şeyleri olmayan çocuklar. Düşündü, kaç yıldır aynı elbiseleri giyyordu bir ömrü paylaştığı kadını? Aynı yastığa baş koyduğu eşinin üstündeki paralanmış elbiseler geldi gözlerinin önüne. Karnında açlığı, umutla kaldırdı başını. Evimizde sıcak aş olacak dedi, senin güzelliğin kadar güzel elbiselerin olacak Lilaf'ım. Senin kadar güzel... İçinde bir sıcaklık, büyük umutlar, düştü yola...

Kamyonun kasasında, yoldaki tüm çukurları bir bir hissederek, bir gecenin bir günün sonunda vardı çok çalışıp çok para kazanacağı şehre. Bir yerde durdu kamyon, kardeş burada in dedi, tok bir ses. Minnetini sundu Berzan, egzozundan kara duman çıkarak uzaklaşan kamyon. Nerdeydi şimdi, bu kadar araba nereye gidiyordu, ciğerlerine çektiği hava neden nefesini kesiyordu? Akıp giden insan seline doğru gitti. Kavurucu güneşin altında kısık bir sesle, kırışık bir kağıda kargacık burgacık harflerle yazılmış adresi gösterdi. Kardeş nasıl gidebilirim buraya? Biri şurdan dedi, biri burdan. Gün geceye kavuşurken yorgun düşmüş bedeni, bir o tarafına gitti caddelerin, bir bu tarafına. Şatafatlı, bol ışıklı, betondan caddelerden geçip, giderek karanlıklaşan, çamura bulanmış varoş sokaklarına vardı. İlk yağmurlarla başlanmıştı çamurla debelenme savaşları. Rüzgarın kendisini göstermesiyle gidip gelen elektriğin seyriyle, kâh karanlıkta kâh aydınlıkta, bir zamanlar tarlada beraber çalıştığı

arkadaşlarıyla o traktör diye başlayıp ağız dolusu kederle sonlanan, küfürlerin bitmediği konuşmalar, uzadıkça uzadı. Buralarda kimisi bulaşık yıkıyordu, kimisi ameleliydi pazarda. Anlayacağım en ağır işleri yapan bizleriz, dedi biri. Burada da karın tokluğuna çalışıyordu insanlar. Üsteliknemreden, küfreden, bağırان, söven birden fazla ağanın kullarıydılar. Buralarda patron deniliyormuş onlara.

Günlerce, haftalarca, aylarca iş aradı, çalıştı günlerce aylarca. Sonrası bir kısır döngü; bir işsiz, bir çalışarak geçiyordu zaman. Mevsimler değişti, değişmeyen tek şey cebindekilerin ve gücünün giderek azalmasıydı. Yüzü tutmadı geriye dönmeye. Yüzleri tutmadı geriye dönmeye, fakirliğin iliklerine kadar işlediği bir avuç insan değildiler, işsizler ordusuydular caddeler boyunca.

Şehir yüklendikçe ona, o da başladı kendi içindeki insanlığa yüklenmeye. Yüreğine kara bulutlar çöktü, sislere bulandı köye varan yollar. İlk geldiğinde her gün düşündüğü Lilaf'ı, gözünde tüten çocuklarını, içini yiyen hayvandan korumak için en ücra yerine koymuştu yüreğinin. Şimdi sislerin ardındaydı bir zamanlar en değerli olanlar. Baktı yaşanmaya değer olan tek yanını da yutmakta şehrin kalabalık horlanmışlıkları, ayakları onu bir yola sürükledi. Yüzü tutmadı geriye dönmeye. Çocukları birşeyler istemişti, göz pınarları kurumuştur şimdi Lilaf'ın her gece başını ve yalnızlığını gömdüğü yastığı ıslatan gözyaşları tükenmiştir. Baktı olacak gibi değildi, insandan çok bir makineydi artık, başkası için çalışan. Bir makinenin kendisine nasıl ki faydası yoksa, onun da kendisine bir faydası yoktu. Baktı olacak gibi değil, köye varan yollardaki sisleri dağıttı içinde, düştü Lilaf'ın kara gözleri aklına, yüreği boğuldu akıp giden zamanın arasında.

Şehirde birçok şey öğrendi. Neden bu kadar fakirdiler, üstelik bu denli çalışırken! İliklerine kadar neden hâlâ açtılar, anladı kendince. İster ağa de ister patron, dedi vedalaşmasında arkadaşlarına, alın terimizi ucuz alıyorlar. Bize pahalıya satıyorlar. Biz çoğaldıkça daha da ucuzlayacağız, daha da ucuzlaşacak alın terimiz. Bari gidip toprağında can çekişerek öleyim derken, sesi bo-

gazında düğümlendi, gözlerinde suların önüne çekilmiş nice barajlar doldu, taşıtı. Ve köylerinin yollarını tuttu niceleri, kaç şehir kaç bucak ötedeki köylerinin yollarını.

Birçok kaba saba adam (şehirden öyle denilirdi onlara) yola düştü. Ceplerinde üstü karalanmış umutlar, iliklerine işlemiş soğuklar ve daha fazla çökmüş omuzlarla. Geride derme çatma varoş gecekonduvarı, sokakta yatanlar, ha bir de reklam panolarında “HER ŞEY İNSANLIK İÇİN” diye yazılmış ve birşeyler satma derdindeki kapitalist bir slogan. Ki eksikti slogan. “HER ŞEY ZENGİN İNSANLIK İÇİN” olmalıydı, yanlış yazmış olmalılar. Tabi fakirler insanlığın dışında tutulmuyorsa patronlarca. Evet evet böyle olmalıydı, yoksa bir yarısı açken diğer yarısı tok olmayı nasıl sığdırabilirdi insanlığa. Bir adam düştü yola. Birçok adam düştü yola. Ceplerinde kaba saba, horlanmış duygularla. Kafalarında hep aynı çaresizlikle, en azından doğmuş oldukları topraklarda ölmek arzusuyla.

Berzan düştü yola, çıkınında utançla. Nasıl anlatacaktı Lila’ya, çocuklarına, çekilen bu hasretin karşılığını, bunca hasretliğin bedelinin bir hiç olduğunu. Tabi saymazsak insanlıktan çıkmış olduğu koşuşturmaları, hakaretleri, o tiksinererek bakan kalabalıkları, kışın inşaatlarda yatarken yediği ayazı soğuğu, altında ezildiği yüklerin ağırlığını, günlerce yıkanmadan yaşadığını, ellerinden alınmış insanlıklarını. Tabi saymazsak...

Bir zamanlar bunlardı ülkemizde yaşananlar. O zamanlar, kimileri için hala yaşanıyor olsa da. Birileri devasa boyutta zenginleşirken birileri fakirleşecekti elbette ve bir zamanlar diye başlayacaktı birileri her zaman konuşmalara. Ki onların gelecekte umutları yoktu. Olsaydı, bir gün diye başlayan hikayeler anlatırlardı çocuklarına. Eğer bir günleri ellerinden alınmış, çalınmış olmasaydı. Ha sahi unutmadan işsizlik oranı kaçtı yurdumda? En son iki haneliydi okuduğumda. Nedense gazetelerin iç karartıcı sayfalarında uzunca yazıların bir yerinde değinilirdi hep buna. İlk sayfalarında yurdum seçkinlerinin fotoğrafları, manşetler de kim ne yaptı diye büyük putonlarla yazılmış yazılar. Bu kadar duyarsız olmasaydı

sermayenin eline kalem tutuşturduğu yazarlar yüzde on ikileri geçmiş işsizlerin dertlerine çözüm ararlardı, kim kiminle nerde ne yapıyor yerine herkesin anlayabileceği bir dille. Ama buyruk kesindi: Alın teri ucuz, ucuz kalacak.

SATILAN SENİN HAKKINDIR!

NE DURUYORSUN?

TBMM'nin çalışma takviminin başlamasının üzerinden bir ay geçmişken, **Kanun Hükmünde Kararname** çıkartma yetki yasasının süresinin dolmasına bir gün kalmışken... Hükümet, yangından mal kaçırır gibi yayınladığı **KHK** ile sağlık alanını düzenleme kıvraklığını(!) gösterdi.

İkili, son derece merkezîyetçi, bürokratik, hantal bir yapı oluşturulmuştur.

Bakanlık Teşkilatı; Merkez ve Taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan oluşmaktadır.

Evensel kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesine aykırı çağdışı, arkaik bir yapılanmayla topluma, meslek mensuplarına adeta engizisyonun geri geldiği müjdelenmektedir!

KHK ile tüm illerde Kamu Hastane Birlikleri kurulacak. Bu birlikleri Genel Sekreter yönetecek. Genel Sekreter hastanelerde çalışan herkesin nerede görev yapacağına, görev yerinin değişip değişmeyeceğine ve daha pek çok şeye tek başına karar verecek. KHK, Anayasaya göre kamu görevlilerine sağlanması gereken “insancıl çalışma koşullarında hizmet üretmek için gerekli bütün yasal güvenceleri” ortadan kaldırmaktadır.

Güvencesiz çalışma ve bütçe dışı ücretlendirme getirilmiştir.

Kamu Hastane Birliklerinde bütün yöneticiler sözleşmeli olarak hastaneleri “kar” etmek amacıyla çalıştırmak için atanmaktadır. KHK ile ücretleri döner sermayeden ödenmek üzere binlerce çalışan kadrosu tahsis edilmiştir.

Hastane Şirketleri

“Devlet hastaneleri”;Piyasa koşullarına uyum zorunluluğu olan, piyasa kurallarına tabi birer “Hastane Şirketi”ne dönüştürülmektedir.

Eğitimde taammüden cinayet

Hekim yetiştiren hekimlerin bütün hakları ellerinden alınmaktadır. Eğitim Araştırma Hastanelerinde eğitim ve hizmet verilen klinikleri yöneten klinik şefi ve şef yardımcılarının unvanları kaldırılmaktadır. Bu hizmetleri yürütecek kişiyi kendisi dört yıllık fakülte mezunu, alanın uzmanı ve eğitici olmayan hastane yöneticisi seçecektir. İyi hekim yetiştirmek için hangi gerekliliklerin olduğunu bilmeyen, hastaneyi kar ettirmek için sözleşmeyle bu göreve getirilen kişilerin halka hizmet verecek kişilerin eğitimlerini düşünmeyecekleri ortadadır.

Tıp fakülteleri hastanelerini “işbirliği” adı altında el konulmakta, öğretim üyesi kadrosu verilmeyerek, özgür bilim ve eğitime kast edilmektedir.

Sınırsız Sorumsuz Sağlık Bakanlığı!

Tıbbi zararlarda uzlaşma adı altında vatandaşa sağlık personelini hedef gösteriyor, sağlık hizmetinin kusursuz ve sorunsuz işleminde birinci derecede sorumlu olan Bakanlık kendini “sorumsuz-sorunsuz” kılıyor.

Yoksullara Acil Servisler

Sağlık kuruluşlarını sağlık hizmeti vermeye ehil uzmanların değil en çok para kimdeyse onun açabileceği düzenleniyor. Ama ve lakin para sahiplerinin açtıkları sağlık kuruluşlarından elde ettikleri kardan vergi vermesinler diye “sağlık serbest bölgeleri” kurulması düzenleniyor. Buna ek olarak da buralarda ya da başka sağlık kuruluşlarında TC vatandaşı olmayan hekim ve hemşirelerin çalışabileceği düzenleniyor.

BARIŞ

Çocuğun gördüğü düştür barış.

Ananın gördüğü düştür barış.

Ağaçlar altında söylenen sevdâ sözleridir barış.

Kardeşler, barış içinde ancak

derin derin soluk alır evren.

tüm evren, taşıyarak tüm düşlerini.

Kardeşler, uzatın ellerinizi.

Barış budur işte.